

STORTINGET

Innst. 200 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Meld. St. 8 (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Dyrevelferd

Til Stortinget

1. Sammendrag

Regjeringen viser i meldingen til at Norge skal ha en dyrevelferd i verdenstoppen. Det er mer enn 20 år siden sist det ble lagt frem en dyrevelferdsmelding for Stortinget. Dyrevelferdsmeldingen fra regjeringen har til formål å peke ut en retning for en kunnskapsbasert og stegvis forbedring av dyrevelferden. Meldingen omfatter alle dyr: produksjonsdyr i sjø og på land, kjæledyr, forsøksdyr og viltlevende dyr.

Alle dyr har en egenverdi uavhengig av nytteverdien de har for oss mennesker. Det er flere forhold som bestemmer hvor god dyrevelferden er. Regelverk, tilsyn, rådgivningstjenester, veterinærer, fiskehelsebiologer og ikke minst flinke og omsorgsfulle dyreeiere er viktig.

Regjeringen viser til at Norge har gode forutsetninger for å ha god dyrevelferd og generelt er langt fremme når det gjelder dyrevelferd, og at meldingen peker ut en retning for arbeidet med å styrke dyrevelferden ytterligere.

God dyrevelferd er avhengig av en rekke faktorer, og videre er det tett sammenheng mellom dyrevelferd og dyrehelse. Friske dyr har det ofte godt, og dyr som har det godt, er ofte friske. Fortsatt god dyrehelse vil derfor være viktig for dyrevelferden.

Havbruk er en stor og viktig næring for Norge. Det er derfor helt nødvendig å ha en dyrevelferd som bidrar til at markedet fortsatt har tillit til sjømat fra Norge.

Regjeringen er opptatt av å ha et levende landbruk i hele landet. Det forutsetter at det er lønnsomt å være bonde i Norge, og at norske forbrukere fortsatt har tillit til at husdyr i Norge lever gode liv.

Regjeringen viser til at det er gjort mye bra arbeid for å styrke dyrevelferden, og løfter spesielt frem den jobben som gjøres av næringene selv. Videre viser regjeringen til at Norge har alle forutsetninger for å ha en dyrevelferd i verdenstoppen, og at meldingen legger grunnlaget for det videre arbeidet.

Ansvar for dyrevelferdsforvaltningen er delt mellom Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. Etter dyrevelferdsloven er ansvaret for akvatiske dyr og sjøpattedyr delegert til Nærings- og fiskeridepartementet, og ansvaret for alle andre dyr er delegert til Landbruks- og matdepartementet.

Det er Landbruks- og matdepartementet som legger meldingen frem for Stortinget, men arbeidet med utforming av meldingen har skjedd i tett samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet. Regjeringen har i forbindelse med arbeidet avholdt flere innspillmøter og invitert aktører til å komme med skriftlige innspill. Departementene mottok innspill fra drøyt 100 aktører, og innspillene er publisert på regjeringen.no.

I kapittel 1 er det gitt en omtale av hovedpunktene i regjeringens forslag. Meldingen gir en oppdatert gjennomgang av status og utviklingstrekk for dyrevelferd i Norge. Videre gir meldingen en oversikt over relevant regelverk og forvaltning av dyrevelferd. Regjeringen varsler i meldingen nærmere 90 konkrete tiltak som skal gjennomføres, utredes eller vurderes. En oppsummering av de mest sentrale tiltakene er trukket frem i meldingens kapittel 1.2.4.

I kapittel 2 er det redegjort for bakgrunn og arbeidsprosess for stortingsmeldingen, herunder er det i kapit-

tel 2.3 gitt en omtale av en rekke anmodningsvedtak fra Stortinget og hvordan regjeringen anser disse som fulgt opp gjennom meldingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser er omtalt i meldingens kapittel 8. Tiltakene i meldingen vi ha samfunnsøkonomiske virkninger i form av bedre dyrevelferd, og kostnadene er knyttet til gjennomføringen av tiltakene. Regjeringen viser til at det er krevende å anslå disse størrelsene presist, og dette gjelder særlig der tilpasninger til nye krav kan løses på ulike måter. I vurderingen av tiltak for bedre dyrevelferd er det nødvendig at kostnader og effekter for konkurransesituasjonen vektlegges. Videre legger regjeringen vekt på å ha en overgangstid ved innføringen av nye tiltak, både for å begrense kostnadene og for å legge til rette for at flere produsenter kan fortsette å produsere.

I Vedlegg 1 til meldingen redegjør regjeringen for oppfølgingen av St.meld. nr. 12 (2002–2003) Om dyrehold og dyrevelferd.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

2. Komiteens behandling

Komiteen avholdt høring om Meld. St. 8 (2024–2025) og Dokument 8:37 S (2024–2025) den 4. februar 2025. Opptak av høringen samt de skriftlige innspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rita Hirsum Lystad, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Henning Wold, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Meld. St. 8 (2024–2025) Dyrevelferd, som inneholder en helhetlig gjennomgang av status for dyrevelferden i Norge. Komiteen er enig i at dyrevelferd i Norge må ses på som et samfunnsoppdrag, at dyr har en egenverdi, og at dyr derfor skal håndteres med respekt. Komiteen understreker de enkelte dyreeieres ansvar for dyret/dyrene de har påtatt seg ansvaret for. Komiteen mener det er tett sammenheng mellom dyrevelferd og dyrehelse. Friske dyr har det ofte godt, og en god dyrehelse er derfor viktig for dyrevelferden.

Komiteen viser til at dyrevelferdsloven er det overordnede regelverket for dyrevelferd, mens en rekke andre lover inneholder konkrete bestemmelser som regulerer dyrevelferd. Mattilsynet ivaretar den løpende forvaltningen av dyrevelferdsloven og kontrollerer at virksomheter og personer overholder loven. Komiteen viser til at Mattilsynet praktiserer risikobasert tilsyn, som betyr at de dyreholdene som Mattilsynet vurderer har størst risiko for brudd på regelverket, får tilsyn oftere enn dyrehold med liten risiko.

Komiteen merker seg at det i meldingen legges seks strategier til grunn i arbeidet for god dyrevelferd:

1. Ha bedre oversikt over status og utvikling for dyrevelferden.
2. Arbeide for at alle dyr har god fysisk funksjon, og for at dyr som holdes i intensive systemer, i større grad får ivaretatt sine atferdsbehov.
3. Vektlegge dyreholders ansvar og kompetanse.
4. Fremme reduksjon og forbedring av dyreforsøk.
5. Ha et hensiktsmessig regelverk og kompetent forvaltning.
6. Påvirke internasjonale rammer for dyrevelferd.

Komiteen merker seg at meldingen omfatter dyrevelferd for både landdyr og akvatiske dyr og er utarbeidet av Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Komiteen understreker betydningen av en kunnskapsbasert tilnærming til dyrevelferd, der både regelverk, tilsyn, forskning og næringsaktørenes egeninnsats spiller en sentral rolle. Komiteen vil understreke at arbeidet med dyrevelferd må være dynamisk og kunnskapsbasert, der nye forskningsresultater og erfaringer kontinuerlig vurderes for å sikre best mulig dyrevelferd i Norge.

Komiteen er opptatt av at Norge fortsatt skal være i verdenstoppen når det gjelder dyrevelferd. Dette krever et godt samarbeid mellom myndigheter, næringsaktører, forskningsmiljøer og dyreeiere. Komiteen vil understreke at dyrevelferd er et delt ansvar, der det er avgjørende at aktørene i landbruket, havbruksnæringen og kjæledyrsektoren har tilstrekkelig med kompetanse og ressurser til å ivareta dyrenes behov på en best mulig måte.

Komiteen mener at god dyrevelferd er nært knyttet til god dyrehelse. Friske dyr har bedre forutsetninger for å trives, og derfor må det legges til rette for tiltak som ivaretar både helse og velferd. Det er særlig viktig å styrke kunnskapsgrunnlaget for hvordan teknologi og innovasjon kan bidra til bedre velferdsstandarder innen både landbruket og havbruksnæringen.

Komiteen er opptatt av at regelverket for dyrevelferd skal være basert på et solid faglig grunnlag, være forutsigbart for næringsaktørene og bidra til konkurranse-dyktige rammevilkår for norsk produksjon.

Komiteen viser til at transport og slakting er kritiske faser for dyrevelferden. Det bør vurderes strengere krav til dyretransport, inkludert kortere transporttider, bedre ventilasjon og økt plass i transportmidlene. Forbedringer i avlivingsmetoder må også vurderes for å redusere stress og lidelse.

Komiteen mener at teknologi og innovasjon spiller en stadig viktigere rolle i forbedring av dyrevelferden. Automatiserte systemer for overvåking av dyrehold kan bidra til tidlig varsling av velferdsutfordringer og bedre tilpasning av miljøet for dyrene. Særlig i oppdrettsnæringen og landbruket bør det legges til rette for forskning og investeringer i løsninger som kan gi bedre dyrevelferd.

Videre vil komiteen understreke betydningen av risikobasert tilsyn, der tilsynsressurser rettes mot de dyreholdene med størst risiko for brudd på regelverket. Dette sikrer en mer effektiv og målrettet bruk av offentlige ressurser samtidig som det bidrar til økt etterlevelse av dyrevelferdsregelverket.

Komiteen vil understreke at der det allerede finnes solid erfaring, kunnskap og tilgjengelig teknologi, bør arbeidet med overgangen til bedre dyrevelferd ikke forsinkes unødig. Siden forrige stortingsmelding om dette temaet har det skjedd en betydelig utvikling både når det gjelder metoder for produksjon av animalske proteiner, og i forbrukernes forventninger og krav til dyrevelferd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, slutter seg til regjeringens vurdering av at dyrevelferden i Norge er god.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at dyrevelferd og miljøhensyn må ses i sammenheng. En helhetlig tilnærming til bærekraftig dyrehold innebærer at både klima- og miljøpåvirkning vurderes sammen med velferdstiltak. Det bør utredes hvordan bærekraftige forressurser og mer miljøvennlige driftsformer kan bidra til både bedre dyrevelferd og redusert miljøbelastning.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, vil påpeke at det i norsk dyrehold bør være en udiskutabel ambisjon om å sikre så høy overlevelse som mulig for alle dyrearter i matproduksjon. Ambisjonen om høy overlevelse bør omfatte all husdyrproduksjon. For kunne å realisere dette må beregnings- og vurderingsgrunnlaget for overlevelse i de ulike produksjonsfasene være enhetlig, korrekt, faglig forankret og tilpasset det spesifikke biologiske risikobildet for hver dyreart.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, mener det er viktig at eventuelle nye krav til dyrehold vurderes nøye opp mot næringens økonomiske bærekraft, og at det sikres en god balanse mellom strenge velferdskrav og muligheten for fortsatt utvikling og lønnsom drift. Når det gjelder havbruk, vil dette flertallet særlig understreke at denne næringen spiller en viktig rolle for verdiskaping og sysselsetting langs kysten. God fiskehelse er avgjørende for velferden til akvatiske dyr, og det er viktig at tiltak for forbedret fiskevelferd tar hensyn til både biologiske, økonomiske og konkurransemessige faktorer.

Et femte flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, mener at dyr har egenverdi ut over den nytteverdien de har for oss mennesker og for samfunnet, og skal behandles med respekt. På tross av at dyrevelferden i Norge på flere områder er god, er det dyrevelferdsutfordringer i norsk landbruk, særlig i de mest intensive næringene.

Dette flertallet mener at dyrehold i størst mulig grad skal ta hensyn til dyrenes naturlige adferd og behov. Veldig mange dyr kan få et bedre liv dersom minimumskravene til dyrevelferd heves. Dette flertallet vil derfor styrke dyrevelferdskravene for oppdrettsfisk og hold av husdyr og prioritere velferdsforbedringer som bidrar vesentlig til å forbedre livet for kylling, storfe og gris.

Dette flertallet vil ta i bruk insentiver for at best mulig dyrevelferd skal lønne seg, og ikke tillate dyreavl som fører til helseplager hos dyr.

Dette flertallet viser til at flere tunge faginstanser som Norge miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Mattilsynet, Rådet for dyreetikk og Veterinærinstituttet har levert skriftlige innspill i forbindelse med høringen til regjeringens arbeid med dyrevelferdsmeldingen. NMBU, Rådet for dyreetikk og Veterinærinstituttet deltok også i næringskomitéens høring om dyrevelferdsmeldingen 4. februar i år. Disse faginstansene er enige om at man per dags dato har tilstrekkelig kunnskap om dyrs atferd og behov til å forbedre både regelverk og driftsformer. Det er først og fremst implementering av eksisterende kunnskap både i regelverk og gjennom praktiske tiltak som nå er nødvendig, og ikke ytterligere utredninger. Mattilsynet er bl.a. tydelige på at nødvendige tiltak ikke må utsettes i påvente av mer forskning. Likevel er regjeringens hovedgrep nye utredninger, selv på områder der vi allerede har tilstrekkelig kunnskap.

Dette flertallet viser til at regjeringen har brukt over tre år på arbeidet med dyrevelferdsmeldingen og dermed har hatt god tid til å utrede ulike konkrete og

nødvendige tiltak. Dyrevelferdsmeldingen blir av flere høringsinstanser omtalt som vag, lite ambisiøs og uforpliktende, og flere reagerer på at faglige anbefalinger og tiltak ikke har blitt fulgt opp. Flere av høringsinstansene viser til at meldingen leverer på beskrivelser av utfordringer, men at det mangler konkrete forslag til hvordan disse problemene skal løses. Dette flertallet er enig i denne kritikken.

Dette flertallet mener det er viktig å ha en faktabasert tilnærming til dyrevelferd og at regelverket er oppdatert og kunnskapsbasert.

Dette flertallet viser til at regjeringen i meldingen slår fast:

«Regjeringens ambisjon er at dyrevelferden i norsk landbruk er verdensledende, og at regelverket for dyrevelferd opprettholdes og videreutvikles.»

Dette flertallet deler denne ambisjon, men peker på at det er flere høringsinstanser som er tydelige på at dyrevelferdsmeldingen ikke er i tråd med dette ambisjonsnivået. NMBU viser i sitt skriftlige innspill til komiteén til at «EU puster oss 'godt i nakken' når det gjelder satsing på dyrevelferd», og at det er en risiko for at Norge mister sin plass som verdensledende på dyrevelferd. Veterinærinstituttet mener at dyrevelferdsmeldingen ikke gir en god nok garanti for å sikre Norges posisjon som verdensledende på dyrevelferdsområdet i de kommende årene. Dette flertallet viser til at det er Mattilsynet som er ansvarlig for å følge opp og drive tilsyn med dyrevelferd, både når det gjelder husdyr, produksjonsdyr og fisk. I tillegg har politiet ansvar for å følge opp lovbrudd når det gjelder dyrehold, gjennom et eget «dyrepoliti», eller seksjon for dyrevelferds kriminalitet i alle politidistrikter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at dyr har en egenverdi, og at det er et mål å bedre dyrevelferden for produksjonsdyr både på land og i vann samt for kjæledyr. Disse medlemmer ser det derfor som viktig at regjeringen har lagt frem en dyrevelferdsmelding som gir en bred kunnskapsbasert gjennomgang av status, utviklingstrekk og målsettinger for dyrevelferden. Disse medlemmer viser til at Norge har alle forutsetninger for å være best i klassen på dyrevelferd, og ser det som viktig at forbrukere skal ha tillit til maten som kommer fra norske produsenter, og at dyra behandles på en god måte. Disse medlemmer understreker at det med økt mekanisering og intensivering av produksjonsmetoder i jordbruket og i akvakultur følger et behov for å forbedre kontrollen med hvordan produksjon påvirker dyrene. Disse medlemmer viser videre til at det i økologisk produksjon stilles ekstra krav til både miljø og dyrevelferd, og at det vektlegges at dyrene skal ha mulighet til naturlig atferd. Disse medlemmer

ser det derfor som viktig å legge til rette for økologisk landbruk og er kjent med at regjeringen er i ferd med å oppdatere den nasjonale strategien for økologisk jordbruk.

Disse medlemmer ser det som positivt at meldingen er lagt frem, og merker seg at også kjæledyr er en del av meldingen.

Disse medlemmer vil også understreke den viktige rollen Mattilsynet har som tilsynsmyndighet for dyrehelse og dyrevelferd, og at veterinærdekning over hele landet også er av stor betydning for å sikre god dyrevelferd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at Mattilsynet gjør en adekvat jobb ut fra forutsetninger og økonomiske rammer, men at Mattilsynet ikke har tilstrekkelige ressurser til å drive et effektivt nok tilsyn med dyrevelferden i Norge. Disse medlemmer er bekymret over utviklingen i Mattilsynet med stadig færre tilsyn med dyrevelferden. Bare de siste fem årene har det vært en nedgang i antall dyrevelferdstilsyn på over 70 pst.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne vil understreke at velferd for bonden og velferd for dyrene henger sammen. Gode økonomiske rammebetingelser i jordbruket er viktig for å sikre god dyrevelferd. Økte krav til dyrevelferd bør følges av bedre økonomiske rammebetingelser for bønder i Norge.

Komiteens medlem fra Venstre viser i denne sammenheng til Venstres alternative statsbudsjett for 2025, hvor Mattilsynet ble styrket med 20 mill. kroner til økt oppfølging av dyrevelferd og «dyrepoliti» ble styrket med 5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne understreker at selv om norsk dyrevelferd er bedre enn i mange andre land, må innsatsen styrkes. Dyr skal få ivarett sine naturlige behov og leve gode liv. Dyrevelferd er først og fremst viktig for dyrene, men også for hver enkelt bonde og for samfunnet ellers. Norske forbrukere må kunne ha tillit til at dyrevelferden i kjøtt- og fiskeproduksjonen er god. I en opinionsmåling utført av Respons for Dyrevernalliansen (2024) kommer det frem at 82 pst. av befolkningen ønsker at myndighetene skal stille krav som gjør at dyrene i landbruket har det bra.

Disse medlemmer viser til at Meld. St. 8 (2024–2025) Dyrevelferd gir en god beskrivelse av tilstanden til dyrevelferden i Norge i dag. Samtidig presenterer mel-

dingen få tiltak og virkemidler som vil forbedre tilstanden. Et eksempel er at regjeringen i meldingen ikke legger fram noen krav til økt areal og bedre plass for dyr. I stedet foreslår regjeringen at det skal gjennomføres utredninger på områder hvor høringsinstansene mener at det foreligger god nok kunnskap i dag. Disse medlemmer støtter vurderingen av at det på mange områder allerede er tilstrekkelig forskning og kunnskap til å iverksette tiltak. I slike tilfeller bør en allerede nå kunne konkretisere og stille krav til forbedringer fremfor å anbefale flere utredninger.

Disse medlemmer viser til at det i dag ikke finnes tilskudd som belønner drift med dyrevelferd ut over offentlige minstekrav. Konsekvensen er at mange tilpasser driften etter minimumskravene i regelverket for dyrehold. Aktører som velger å gå i front, kan inspirere andre og bidra til å dra resten av næringen med seg.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen premiere satsing på dyrevelferd ut over minstekravene i lovverket i jordbruksavtalen.»

Disse medlemmer mener at det er av avgjørende betydning for dyrevelferden i Norge at vi har en tilsynsmyndighet som sikrer at regelverk for dyrehold følges, ivaretas og utvikles. Disse medlemmer er derfor forundret over at stortingsmeldingen ikke i større grad belyser Mattilsynets funksjon og ressursituasjon.

Disse medlemmer ønsker at Mattilsynets oppgaver, forpliktelser og prioriteringer gjennomgås med sikte på å stanse den negative utviklingen med at det gjennomføres stadig færre dyrevelferdstilsyn. I gjennomgangen bør det utredes hvorvidt enkelte lovpålagte oppgaver som i dag utføres av Mattilsynets veterinærer, i stedet kan utføres av privatpraktiserende veterinærer på oppdrag fra statlige myndigheter, slik at mer tid kan frigjøres til tilsynsarbeid.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at ESA nylig har kritisert norske myndigheter for ikke å følge opp lovbruddene som ble avdekket under Mattilsynets tilsynskampanje for velferd for svin. ESA konkluderer med at manglende oppfølging av svinebønder med regelbrudd fra Mattilsynet har resultert i at disse bruddene har vedvart, og at det norske kontrollsystemet ikke har lyktes med å sikre etterlevelse av EØS-kravene til dyrevelferd for svin. Disse medlemmer mener at Norge bør ta denne kritikken på alvor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Mattilsynet spiller en viktig rolle i

gjennomføringen av dyrevelferdstilsyn. Disse medlemmer er kjent med at tilsynet er i gang med en omorganisering i 2025, hvor tilsynet blir faglig inndelt istedenfor å være organisert ut ifra geografi. Videre vil disse medlemmer vise til at regjeringen har styrket Mattilsynet i sine budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at tilliten til norsk matproduksjon forutsetter tiltak for å bedre dyrevelferden. God dyrevelferd er et mål som hele verdikjeden i landbruket har interesse av og må bidra til. I en budsjettssituasjon hvor det blir nødvendig å prioritere hardt i årene framover, er det nødvendig å se etter bedre modeller enn å legge kostnadene for dyrevelferdstiltak bare på produsentene og staten.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at regjeringen flere ganger i meldingen har vektlagt at det å føre en restriktiv rovviltpolitikk er et av de viktigste tiltakene for å bedre dyrevelferden, blant annet når det gjelder sau og lam på utmarksbeite. Disse medlemmer vil understreke at de aller fleste tap av sauer på utmarksbeite skjer på grunn av innvollsparasitter, flått, alveld, spyfluelarver eller ulykker og sykdom. Ofte er dette forbundet med store lidelser og er et større problem for dyrevelferden for sau og lam på utmarksbeite enn rovdyrangrep. Disse medlemmer vil påpeke at disse utfordringene i liten grad er adressert i meldingen, noe som står i en rar kontrast til omtalen av tap til rovvilt. Disse medlemmer vil understreke at Norge har internasjonale forpliktelser til å ivareta levedyktige rovviltbestander, og at alle de store rovdypene i Norge trenger et sterkere vern, ikke et svakere.

Disse medlemmer viser til at dyrevelferdsmeldingen ikke omtaler dyrevelferd for rovdyr. Disse medlemmer viser til at Norge på samme måte som andre land har et ansvar for å ta vare på dyrelivet. Disse medlemmer viser til at ville dyr er omfattet av dyrevelferdsloven, og at de fire store rovdypene i Norge er «sterkt» eller «kritisk» truet.

Disse medlemmer mener at regjeringen bør øke støtten til forebyggende og konfliktdempende tiltak samtidig som den jobber for levedyktige bestander av ville dyr.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til høringsinnspillet fra Veterinærinstituttet, der det står følgende:

«Veterinærinstituttet opplever at dyrevelferdsmeldingen ikke gir tilstrekkelig garanti for å sikre Norges

posisjon som ledende innen dyrevelferd i årene framover.»

Disse medlemmer slutter seg til denne vurderingen. Selv om dyrevelferdsmeldingen inneholder noen positive elementer, som en målsetting (men ikke et krav) om maksimalt 5 pst. dødelighet i sjøfasen for fiskeoppdrett, er meldingen etter disse medlemmers vurdering for svak på tiltakssiden.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til EUs visjon om mat og landbruk som ble lansert av EU-kommisjonen den 19. februar i år. I omtalen av visjonen på regjeringens nettsider står følgende:

«Bedre inntektsmuligheter for jordbruket krever også investeringer. I 2022 ble det beregnet et underdekket investeringsbehov i EU på 62 milliarder Euro. EU vil gjennom EUs felles landbrukspolitik, bidra med investeringsvirkemidler, men det er også behov for mer gjennom partnerskap mellom det private og offentlige.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne visertil at Nibio i 2021 anslo at løsdriftskravet ville koste mellom 18 og 23 mrd. kroner. Videre viser dette medlem til at dagligvarebransjen ifølge NHO Service og Handel omsatte for 223 mrd. kroner i 2023, og til at de tre store dagligvarekjedene hadde et samlet overskudd på 6,6 mrd. kroner før skatt i 2023 (Dagens Næringsliv, 6. januar 2025). Dagligvarekjedene bruker ofte dyrevelferdsargumenter i markedsføringen.

Dette medlem anser det som rimelig at dagligvarekjedene bidrar til å delfinansiere kostbare nye dyrevelferdstiltak i landbruket.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan sikre at verdikjeden for mat, og spesielt dagligvarekjedene, kan bidra til å finansiere nødvendige dyrevelferdstiltak i landbruket, som løsdriftskravet for storfe og arealkrav for gris, og komme tilbake til Stortinget på eget måte.»

3.1 Landbruk

Komiteen viser til at husdyrproduksjon er den største produksjonen målt i verdiskaping og sysselsetting i norsk jordbruk. I Norge er det nær 900 000 storfe, om lag 900 000 vinterfødte sau, over 1,5 millioner slaktegriser, over 4 millioner høner og 76 millioner kyllinger i årlig produksjon. I 2023 var det om lag 27 000 jordbruksbedrifter med husdyr.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk

Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det er generelt god dyrevelferd i norsk landbruk, og ser det som viktig at dette skal være et konkurransefortrinn for norsk matproduksjon også i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt merker seg at det i meldingen kommer nye tiltak som skal styrke dyrevelferden ytterligere, noe som er viktig for å sikre om dømmet til norsk matproduksjon.

Disse medlemmer merker seg videre at landbrukets organisasjoner selv støtter innføring av dyrevelferdsprogrammer som går ut over minimumskravene i regelverket, og at det innføres et formelt kompetansekrav for alle som driver med dyrehold. Disse medlemmer understreker at også de formelle utdanningsløpene i landbruket sikrer nødvendig kompetanse på dyrevelferd.

3.2 Storfe

Komiteen viser til at det i 2023 ble holdt om lag 881 000 storfe i Norge, fordelt på 12 344 besetninger. Av disse var ca. 6 500 melkekubesetninger og ca. 6 000 ammekubesetninger. Mange driver med ammekuproduksjon i kombinasjon med melkeproduksjon. Gjennomsnittlig antall årskyr i melkekubesetninger (inkludert kombinertbesetninger) var 31 i 2023, og gjennomsnittlig antall årskyr i spesialiserte kjøttfebesetninger var 21. Norske besetninger er fremdeles i gjennomsnitt relativt små sammenlignet med besetninger i mange andre land.

3.2.1 LØSDRIFT

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å opprettholde kravet om løsdrift for alt storfe fra 1. januar 2034. Komiteen viser til at Nibio i 2021 anslo at om lag 4 500 gårdsbruk fortsatt driver i båsøs.

Komiteen, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener løsdrift er en nødvendig forutsetning for at storfe skal få god dyrevelferd, og ser det som viktig å opprettholde kravet om overgang til løsdrift for alt storfe innen 2034. Disse medlemmer merket seg at det i den åpne høringen i komiteen var bred støtte blant høringsinstansene til å opprettholde kravet om overgang til løsdrift.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser dessuten til at overgangstiden fra bås til løsdrift vil være 30 år når kravet endelig innfris. I tiden etter at kravet først ble etablert, har det i liten grad vært fokus på velferden til kyrene som fortsatt står på bås. Disse medlemmer

mener at tiden nå er moden for å stille flere krav som kan bidra til å kompensere for noen av ulempene med båsdrift. Blant annet mener disse medlemmer at det var svært uheldig at kravet om at båskyr skal få mosjon utenom beitesesongen, ble tatt ut av forskrift i 2024. Av hensyn til velferden for kyr som fortsatt står på bås, mener disse medlemmer at det bør stilles krav om at båskyr gis daglig tilgang til et areal for fri bevegelse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil understreke at løsdrift er viktig for dyrevelferden for storfe. Løsdrift gir mulighet for fri bevegelse og dekker storfes sosiale behov på en bedre måte. Disse medlemmer mener at løsdriftskravet må opprettholdes. Disse medlemmer viser videre til at liggetid er viktig for velferden hos alle dyregrupper av storfe, og at liggeunderlag som er hardt, reduserer liggetiden til kua. Både kyr og okser er tunge dyr som har behov for et mykt liggeunderlag. Det må sikres mykere liggeplass for alle dyregrupper av storfe, og fullspaltegulv må på sikt forbyes, slik Danmark gjorde fra 2024.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener en sentral landbrukspolitisk oppgave er å sikre lønnsomhet i landbrukssektoren. Landbrukssektoren sliter fra før med å skape lønnsomhet, og politiske reguleringer og krav er med på å svekke sektorens muligheter til lønnsom drift. Disse medlemmer mener det ikke er bærekraftig for næringen at en stor andel melke- og storfebønder må se seg nødt til å ta opp store lån for å bygge om allerede velfungerende fjøs. Disse medlemmer tror en konsekvens av videreføring av kravet om løsdrift fra 2034 vil være massive nedleggelser av gårdsbruk, og dette vil være med på å svekke norsk selvforsyning og beredskap. Disse medlemmer viser videre til Dokument 8:37 S (2024–2025), Representantforslag om at løsdriftskravet i melke- og storfeproduksjon kun skal gjelde nybygg, fremmet av representanter fra Fremskrittspartiet.

3.2.2 ANDRE TILTAK

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er bekymret for velferden til hanndyrene i storfeproduksjonen. Okser er i dag unntatt fra beitekravet, noe som innebærer at disse dyrene som hovedregel fratas muligheten til å utøve naturlig adferd. Disse medlemmer har merket seg at meldingen peker på at det er behov for alternative oppstillingsmåter for ungdyr generelt og okser spesielt. Disse medlemmer mener derfor at forskrift om hold av storfe bør endres med krav til bekvem liggeplass for alle okser

og hanndyr samt krav om utemuligheter for okser, minimum i form av luftegård.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å endre forskrift om hold av storfe så snart som mulig, slik at forskriften stiller krav om mosjon for båskyr utenom beitesesong.»

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av storfe slik at det stilles krav om bekvem liggeplass for alle okser og hanndyr, tilsvarende kravet som gjelder for kyr under § 22 Oppstalling andre ledd.»

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av storfe, slik at det stilles krav om utemuligheter for okser i form av luftegård eller lignende.»

Disse medlemmer er kjent med at de fleste kalver skilles fra kua kort tid etter fødsel i melkeproduksjonen. Veterinærinstituttet og NMBU har gjennomført flere forskningsprosjekter om samvær mellom ku og kalv i melkeproduksjonen de siste årene. Disse prosjektene viser at det er dyrevelferds- og helsemessige fordeler med å ha ku og kalv sammen. Kontakt mellom ku og kalv gir dyrene utløp for viktige atferdsbehov.

Disse medlemmer merker seg at det ifølge Veterinærinstituttet er rundt 15 pst. av melkebøndene som ønsker å teste ut tettere samvær mellom ku og kalv.

Disse medlemmer støtter anbefalingen fra Veterinærinstituttet om en økt satsing på samvær i melkeproduksjonen. Økt kompetanse og et større fokus i næringens rådgivningstjeneste på implementering av samværsløsninger kan være aktuelle tiltak. Disse medlemmer mener det kan være en fordel å se på insentivordninger, herunder et dyrevelferdstilskudd, som kan stimulere flere melkeprodusenter til å teste ut samværsløsninger på sitt bruk. Disse medlemmer ber derfor regjeringen vurdere forslag som kan stimulere til tettere samvær mellom ku og kalv, i de kommende jordbruksoppgjørene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at kompenserende krav om mosjon utenom beitesesongen for båskyr ble tatt ut av holdforskriften i 2024. Av hensyn til velferden for kyr som står på bås, bør det stilles krav om at båskyr gis daglig tilgang til et areal for fri bevegelse.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av storfe slik at båskyr får krav på daglig mosjon med virkning fra 2026.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at storfe er sosiale dyr som i størst mulig grad burde få bevege seg fritt ute. Kyr har krav på å få mosjon utendørs eller beite minst to måneder i året, men dette gjelder ikke for okser over seks måneder.

Disse medlemmer mener det bør være et mål å øke beitebruken, og vil advare mot en utvikling i retning av mer intensiv volumproduksjon. Det vil medføre færre dyr på beite og en økning i forbruket av kraftfôr.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å øke beitetilskuddet og premiere melk og kjøtt fra grasfôra produksjon.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at stadig flere produsenter utforsker ulike tilnærminger til økt ku-kalv-samvær. Det er også flere forskningsprosjekter som har sett på løsninger for samvær mellom mordyr og kalv som kan gi bedre kalvelferd. Disse medlemmer viser til en rapport fra det europeiske byrået for matsikkerhet (EFSA) om velferd hos kalv, hvor en av hovedanbefalingene er minimum 24 timer samvær med morku og deretter oppstalling med en annen kalv. Ekspertpanelet anbefalte videre at forlenget samvær mellom ku og kalv gradvis implementeres, slik at kalver i fremtiden kan ha kontakt med mor gjennom hele perioden før avvenning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre tilskudd til tiltak som gir økt samvær mellom morkua og kalven i melkeproduksjon.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser for øvrig til sine merknader om finansiering av dyrevelferdstiltak.

3.3 Hest

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at antall hester i Norge omtrent har tredoblet seg de siste 20 årene, og merker seg at dyrehelsen til hest generelt er god.

Disse medlemmer merker seg videre at hester oppstalles på boks, på spiltau eller i løsdrift eller går i

utegang med enkle leskur. Hesten må ha plass til å stå i normal stilling, reise og legge seg uhindret og ligge flatt ut. Disse medlemmer merker seg at når hester oppstalles med spiltau, så blir bevegelsesfriheten begrenset. Disse medlemmer ser det derfor som viktig at regjeringen vil innføre forbud mot oppstalling av hest på spiltau i nye staller og ved ominnredning av eksisterende staller. Disse medlemmer viser videre til at hester har behov for fri bevegelse, og merker seg at hester som får adgang til mest mulig naturlig adferd og omgang med andre hester blant annet blir mindre stresset, noe som styrker velferden for hesten.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til en gjennomgang gjort av Aftenposten, som viser at travhester avlives i ung alder, og at den vanligste levealderen for en travhest kun er fem år, selv om hester naturlig kan leve til de er 30 år. Aftenposten viser også til tall fra Mattilsynet hvor det kommer frem store forskjeller i dødeligheten blant unge travhester sammenlignet med andre hesteraser. I tre- til syvårsalderen dør over dobbelt så mange travhester som andre hesteraser. Disse medlemmer viser til dyrevelferdslovens formålsparagraf om at dyr har egenverdi uavhengig av nytteverdien de har for oss mennesker.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå forskrift om velferd for hest og gjøre endringer som regulerer eller forbyr avlaving av friske unge travhester.»

Disse medlemmer viser til at hester er sosiale dyr med et stort aktivitetsbehov. Disse medlemmer viser til høringsinnspillet fra professor i etologi og dyrevelferd Inger Lise Andersen, Biovit, NMBU, der det anbefales at hester

«bør ha en utetid på minimum 5–6 timer i luftegårder som er store nok til at de kan trave, galoppere og nyte sosial kontakt med andre hester».

Disse medlemmer viser til hestevelferdsforskriften § 16, der det slås fast at hester

«skal ha tilgang til egnede og mange nok luftegårder, slik at alle hestene kan slippes ut minst 2 timer hver dag».

Disse medlemmer mener kravet til utetid i forskriften må utvides.

3.4 Svin

Komiteen viser til at svineproduksjonen har hatt en stor effektivitetsøkning de siste 20 årene, og gjen-

nomsnittlig antall avvente smågris har økt fra 21,4 til 29,9 per årspurke. En årspurke produserer ca. 670 kg mer kjøtt i dag enn for 20 år siden. Komiteen merker seg at regjeringen i meldingen går inn for å innføre forbud mot fiksering av purker i fødebingen med en overgangstid på ti år for eksisterende driftsbygninger. Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å videreutvikle og klargjøre regelverket for hold av svin. Det foreslås også å prioritere tilsynsvirksomhet og samarbeid med svinenæringen for bedre etterlevelse av regelverket.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, vil peke på at dyrevelferden i norsk svinenæring nylig ble kartlagt i Mattilsynets nasjonale tilsynskampanje om velferd for svin 2021–2022. Resultatene fra denne tilsynskampanjen viste at flertallet av norske svinebønder ikke følger minimumskravene i regelverket. Mattilsynet fant at 24 pst. av bøndene ikke fulgte opp syke og skadde dyr i sin besetning på en tilfredsstillende måte. Videre ble det avdekket at 26 pst. av bøndene ikke ga nok strø i bingene, og at 35 pst. av bøndene ikke ga nok eller egnet rotemateriale. Disse funnene blir av Mattilsynet beskrevet som alvorlige. En intern evaluering i Mattilsynet har også senere konkludert med at antallet lovbrudd er enda høyere enn det som fremkommer av rapporten.

Flertallet mener at tilsynskampanjen viser at dyrevelferden fortsatt ikke er god nok i svineproduksjonen.

Flertallet vil minne om at Stortinget allerede i februar 2022 vedtok å be regjeringen om å «se på insentiver som vil øke dyrevelferden i svinenæringen, særlig med hensyn til areal, underlag og miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg», i forbindelse med behandlingen av et representantforslag fra representantene fra Venstre om å styrke dyrevelferden for produksjonsdyr (Dokument 8:25 S (2021–2022)). Til tross for at dyrevelferdsmeldingen ble levert nærmere tre år etter at dette vedtaket ble fattet, har ikke regjeringen kommet tilbake med forslag til tiltak i tråd med Stortingets anmodningsvedtak. Dette er alvorlig, og flertallet etterlyser fortsatt konkrete forslag til tiltak som nevnt i tråd med Stortingets vedtak nr. 382 (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er enige i at det haster å få på plass flere tiltak for å sikre tilstrekkelig velferd for gris, men noterer seg innspillet fra næringen om at økt bruk av talle eller djupstrø krever bruk av nye bygg, ettersom grisen ikke tåler dårlig hygienisk kvalitet på strøet. Disse medlemmer er enige i at det haster med å få på plass en utred-

ning som sier noe om økt krav til areal, mykt underlag og miljøberikelse, men ønsker å komme frem til detaljene i regjeringens varslede utredning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ønsker å understreke at det ikke bare er regelverksbrudd som er en utfordring. Nyere norsk forskning på forholdene i norsk svineproduksjon viser at griser har behov for et mer variert og beriket levested med større plass å bevege seg på. Dette vil redusere problematferd og bidra til økt trivsel. Både NMBU og Mattilsynet har påpekt at dagens standard driftssystemer gir grisene svært begrensede muligheter til å utøve atferd de er veldig motivert for.

Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig å tydeliggjøre og oppdatere dagens dyrevelferdsregelverk i tråd med nyere forskning og da særlig kravene til areal, liggeunderlag og rotemateriale.

Disse medlemmer viser til at det generelt er god lønnsomhet i svinenæringen, og at NOU 2022:14 Inntektsmåling i jordbruket konkluderte med at bøndene som driver med svin og fjørfe, har vesentlig høyere inntekter enn andre bønder. Dette underbygges av Agri Analyses landbruksbarometer, som baserer seg på selvrapportering fra bønder. Ifølge barometeret oppgir 67 pst. av svinebøndene å ha «ganske bra» eller «veldig bra» lønnsomhet på gården. Disse medlemmer mener derfor at svinenæringen bør ha gode forutsetninger for å drive med betydelig bedre dyrevelferd enn i dag.

Disse medlemmer merker seg videre at det er et stort investeringsbehov i næringen, og at en stor andel av svinebøndene vil ha behov for å gjøre oppgraderinger eller bygge nye driftsbygninger de kommende årene.

Disse medlemmer viser til at griser har en rekke artstypiske behov som må ivaretas for å sikre god dyrevelferd. Griser er aktive, nysgjerrige og sosialt kompliserte dyr som har behov for tilstrekkelig plass til å bevege seg fritt, snu seg og utøve naturlig atferd som roting med trynet, graving og utforskning av omgivelsene. Tilgang til egnet rotemateriale, som halm eller annet organisk materiale, er viktig for å tilfredsstille grisenes behov for sysselsetting og for å forebygge stress og atferdsproblemer.

Disse medlemmer påpeker videre at griser er flokkdyr med et grunnleggende behov for sosial kontakt med artsfrender, og sosial regulering. Isolasjon kan føre til stress og negative atferdsendringer, men griser som ikke kan unngå hverandre fysisk, kan også skade hverandre. Griser trenger et rent, tørt og mykt underlag for hvile, adskilt fra avføringsområder, og de trenger god nok plass. For purker er det særlig viktig med tilgang til et egnet miljø for redebygging i forkant av grising.

Disse medlemmer viser til at tilgang til tilstrekkelig og næringsrikt fôr og rent drikkevann til enhver tid

er grunnleggende for grisenes helse og trivsel. Griser har også begrenset evne til å regulere kroppstemperaturen og trenger derfor tilgang til områder som muliggjør avkjøling, som skygge eller gjørmebad.

Disse medlemmer viser til dyrevelferdsloven § 2, som slår fast at «[d]yr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger». Videre viser disse medlemmer til behandlingen av Innst. 130 S (2021–2022), der Stortinget vedtok å be regjeringen

«se på insentiver som vil øke dyrevelferden i svinenæringen, særlig med hensyn til areal, underlag og miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne merket seg at det under den åpne høringen i komiteen var flere som tok til orde for å bedre dyrevelferden i svinenæringen. Disse medlemmer er kjent med at selv om Norge har et strengt regelverk for hold av svin, er ikke driftssystemene gode nok i forhold til den kunnskapen man nå har om grisens velferdsbehov, spesielt de adferdsmessige behovene. Disse medlemmer imøteser derfor snarlige tiltak for å bedre dette og merker seg at regjeringen foreslår å utrede hvordan areal og kvaliteten på areal til svin kan økes og utvikles for fremtidens driftssystemer i svineproduksjonen. Disse medlemmer ser det som viktig at dette arbeidet settes i gang så raskt som mulig. Disse medlemmer ser det også som viktig å stille strengere krav til dyrevelferden i svinenæringen ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg, spesielt knyttet til areal.

Disse medlemmer merker seg også at gjeldende regelverk for hold av svin ikke etterleves i stor nok grad, og at regjeringen derfor foreslår å videreutvikle og klargjøre regelverket slik at det blir enklere å forstå og etterleve. Det er derfor viktig å prioritere veilednings- og tilsynsvirksomhet for å sikre bedre etterlevelse av regelverket.

Disse medlemmer merker seg også at fiksering av gris er forbudt, med noen få unntak. Disse medlemmer mener det må innføres et totalforbud mot fiksering av purker i fødebingen, og at overgangsperioden settes til maks to år for eksisterende driftsbygninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at dagens forskrift om hold av svin er over 20 år gammel, og at flere av høringsinstansene peker på at forskriftskravene til areal og levestandard er faglig utdaterte. Disse medlemmer er enige i dette og mener at det derfor er behov for å oppdatere minstekravene i forskriften i tråd med ny kunnskap om grisers behov.

Disse medlemmer merker seg også at regjeringen i stortingsmeldingen anerkjenner at dagens driftssystemer ikke er gode nok i forhold til den kunnskapen man nå har om grisens velferdsbehov. Meldingen peker også på at velferdsutfordringene i svinenæringen hovedsakelig skyldes mangler i plass og levestandard, og at det her er særlig behov for forbedringer.

Disse medlemmer viser til at dyrevelferdsloven § 2 slår fast at dyr skal sikres et miljø som

«gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd».

Hvor mye plass grisen har, er en av de mest betydningsfulle faktorene for dyrevelferden. Dersom mange griser holdes på liten plass i et stimulfattig miljø, medfører dette økt risiko for dyrevelferdsproblemer.

Disse medlemmer merker seg at det i senere år er gjennomført betydelig forskning på grisens plassbehov. Flere høringsinstanser har påpekt at denne forskningen peker i retning av at dagens arealkrav bør økes med minst 50 pst. En slik arealøkning er prøvd ut under norske forhold gjennom det flerårige forskningsprosjektet Griseløftet, som fant at 50 pst. mer plass gir langt mindre sår og skader, og at tiltaket har en betydelig og positiv velferdseffekt. Tilstrekkelig med plass er også viktig for at grisene skal kunne nyttiggjøre seg miljøberikelse. Basert på dette mener disse medlemmer at forskriftskravet til areal ved gruppehold av slaktegris bør økes med 50 pst.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at svinenæringen er godt rustet til å tilpasse seg nye krav til dyrevelferd, og da særlig krav som retter seg mot nybygg. Disse medlemmer mener at det er behov for større forutsigbarhet for hvilken standard fremtidige svinefjøs skal bygges etter, og ser det som uheldig at stortingsmeldingen ikke bidrar til dette. Disse medlemmer mener at det vil være svært uheldig dersom mange bønder i løpet av de neste årene foretar store investeringer i nye bygg som ikke er tilpasset fremtidige forventninger eller krav til dyrevelferd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne merker seg også at flere høringsinstanser mener at griser må ha tilgang på et mykt liggeunderlag. Mattilsynet foreslo allerede i 2013 at griser må få ligge mykt, og har i sitt innspill til stortingsmeldingen vist til at de fleste griser ligger på hardt betonggulv med en begrenset mengde strø. Flere høringsinstanser viser til at purker er tunge dyr, og at mykt liggeunderlag vil redusere forekomsten av bogsår, bedre klauvhelsen og gi økt liggekomfort. Svinenæringens

egen statistikk, Ingris, viser at klauv- og leddlidelser utgjør de største sykdomsregistreringene i norske grisebeholdninger. NMBU har påpekt at beinproblemer hos gris har en sammenheng med det harde underlaget.

Disse medlemmer er enig i at tilgang på mykt liggeunderlag for gris er viktig for å bedre dyrevelferden. Disse medlemmene viser til at kyr har hatt krav på mykt liggeunderlag siden 2004, og mener at dette også bør forskriftsfestes for griser.

Disse medlemmer merker seg Mattilsynets innspill til stortingsmeldingen, der det heter:

«Dagens standard driftssystemer for gris gir svært begrenset mulighet for grisene til å aktivisere seg ved å undersøke omgivelsene og rote i underlaget.»

Resultater fra feltforsøk i regi av NMBU viser at griser som holdes i mer berikede miljøer, har bedre helse og velferd sammenlignet med griser som holdes i mer stimulifattige miljøer.

Disse medlemmer viser til at både NMBU, Rådet for dyreetikk og Mattilsynet anbefaler en større satsing på storbinger med talle eller djupstrø for innendørs hold av gris. Fordelen med slike driftsopplegg er at de kombinerer bedre plass, mykt liggeunderlag og mer miljøberikelse. Disse medlemmer støtter anbefalingene om at griser må holdes i et mer variert og beriket miljø som legger til rette for at de får utløp for viktige atferdsbehov som roting og utforsking.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av svin, hhv. § 25 og § 26, slik at arealkravet for svin økes med 50 pst. ved nybygg eller større endringer i eksisterende bygningsmasse i tråd med faglige anbefalinger.»

«Stortinget ber regjeringen snarest gjennomgå og endre forskrift om hold av svin for å øke dyrevelferden i svinenæringen, med formål om å innføre økt krav til areal, krav til mykt underlag og bedre miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller ved nybygg.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre anerkjenner at krav om 50 pst. mer plass vil pålegge mange produsenter å foreta store investeringer, og mener at det derfor er mest hensiktsmessig å gjøre kravet gjeldende kun for nybygg og ved vesentlige ombygginger av dagens bygningsmasse. Dette vil sikre at investeringene som foretas i næringen, er fremtidsrettede og i tråd med forventningene til god dyrevelferd. For produksjon i eksisterende bygg mener disse medlemmer at det bør innføres

kompenenserende krav om forbedringer i levestandarden som ikke fordrer store investeringer i bygningsmassen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det i henhold til dagens forskrift om hold av svin er tillatt å oppføre fødebinger på kun 6 m². Dette er ikke i samsvar med faglige anbefalinger eller etablert bransjestandard. Et totalforbud mot fiksering bør derfor sammenfalle med økte minstekrav til bingestørrelse.

Disse medlemmer vil trekke frem innspillene fra NMBU og Animalia, som begge fremhever behovet for å øke arealkravet for fødebinger. Ifølge NMBU er de fleste fødebinger allerede langt større enn dagens minstekrav, noe som indikerer at dagens krav er utdatert sammenlignet med praksis i næringen. Animalia påpeker at fødebinger som er mindre enn 7,5 m², ikke er forenelige med kullstørrelsen i moderne svineproduksjon. Disse medlemmer er enig i dette og mener at forskriftskravet til areal i fødebinger må økes i tråd med det som er faglig anbefalt og i stor grad allerede gjeldende praksis.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre totalareal i fødebinger for svin slik at det fastsettes til minst 7,5 m² for nybygg.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, konstaterer at fiksering har negative konsekvenser for dyrevelferden, og viser til at det i meldingen foreslås å innføre et totalforbud mot fiksering av purker i fødebinger med en overgangstid på ti år for eksisterende bygg. Fiksering av purker i fødebingen har allerede vært forbudt i mange år, men det eksisterer fortsatt et unntak blant annet for spesielt urolige purker. Det er en utfordring at enkelte har tolket dette som en regel og ikke som et unntak, noe som etter dette flertallets syn taler sterkt for å oppheve unntaksbestemmelsen.

Dette flertallet mener et totalforbud med snarlig frist ikke vil utløse store kostnader for næringen, ettersom hovedregelen lenge har vært at purker ikke skal fikseres i fødebingen, og at fikseringsinnretninger i eksisterende binger enten kan fjernes eller ikke tas i bruk.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle unntakene om fiksering av svin og avslutte bruken av fiksering senest innen utgangen av 2027.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne registrerer at dyrevelferdsmeldingen i liten grad problematiserer praksisen med rutinemessig kirurgisk kastrering av hanngris. Alternativene som finnes, er i liten grad utprøvd i Norge, men andre land rapporterer om gode erfaringer med andre metoder.

Disse medlemmer vil minne om at et forbud mot kastrering av gris ble vedtatt av Stortinget i 2002, begrunnet i ønsket om bedre dyrevelferd. Forbudet var ment å skulle iverksettes fra 2009, men ble utsatt på ubestemt tid før implementering.

Disse medlemmer ønsker å understreke at den langvarige målsettingen om å avvikle kirurgisk kastrering av gris fortsatt skal bestå, og vil be regjeringen om å utarbeide en forpliktende plan for utfasingen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette en sluttdato for kirurgisk kastrering av gris og fremme forslag om å oppheve § 10 bokstav c i forskrift om hold av svin.»

Disse medlemmer viser til at holdforskriften har et minstekrav om minimum 6 m² for fødebinger. NMBUs faggruppe for etologi ved Biovit, NMBU skriver følgende om arealkravet i sitt høringsinnspill:

«Dette arealet er altfor lite for de store og produksjonseffektive purkene vi har i dag, og det vil være en umulig oppgave å sikre at purker og smågris har god velferd i en så liten bing.»

Videre viser disse medlemmer til at systematisk avl har ført til at purkene får svært mange grisunger, og at dødeligheten fram til avvenning er høy blant annet fordi grisungene ikke får tilgang til spener etter fødselen. Dyrevelferdsmeldingen slår fast at:

«[d]en gjennomsnittlige dødeligheten hos spedgris ligger på 17,5 pst. (totaldødelighet), noe som utgjør rundt 2–3 grisunger per kull.»

Disse medlemmer mener at en så høy dødelighet er uakseptabel og uforenlig med god dyrevelferd.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av svin slik at minstekravet til areal i fødebinger settes til 10 m².»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et beitetilskudd for gris.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for å redusere kullstørrelse på gris til et nivå der purka og bonden kan ta vare på alle grisunger.»

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at alle griser skal ha tilgang til uteareal.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av svin slik at kravet til areal ved gruppehold av slaktegris økes med minimum 50 pst. etter en overgangstid på to år.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser for øvrig til sine merknader om finansiering av dyrevelferdstiltak.

3.5 Småfe

Komiteen viser til at om lag halvparten av dagens gårdsbruk med husdyrhold har sau. Antall saueprodusenter har vært mer stabilt enn antallet i de andre husdyrproduksjonene, selv om det har vært en reduksjon på om lag 40 pst. de siste 20 årene. Sauekjøtt utgjør ca. 8 pst. av den totale kjøttproduksjonen i Norge. Det var ca. 13 000 sauebesetninger i 2023. Besetningene hadde til sammen ca. 890 000 vinterfødte dyr. Det meste av saueholdet drives i kombinasjon med annen landbruksnæring, tilleggsnæring eller lønnsarbeid utenfor gården.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det for sau er godt etablerte systemer for forebyggende helsearbeid og organisert sykdomsbekjempelse, og at det er generelt god helsestatus når det gjelder smittsomme sykdommer. Samtidig er Norge også fri for mange av de alvorlige smittsomme sykdommene hos sau som finnes i andre land. Flertallet merker seg videre det slippes i underkant av to millioner sau og lam på beite i landet hver vår, noe som er viktig for sauens velferd og naturlige adferd. Flertallet er imidlertid kjent med at det ved enkelte utmarksbeiter er store tap, der tiltak som kan forebygge tap og skader, er nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at regjeringen vil føre en restriktiv rovviltpolitikk i tråd med Stortingets føringer, som bidrar til reduserte tap av sau og lam på utmarksbeite.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne understreker at velferden til de omkring 2 millioner sauene og lammene som årlig slippes på utmarksbeite, er viktig. Omkring 6–7 pst. av disse dyra går tapt årlig, i hovedsak fordi de slippes i utmark og natur der det finnes mye som kan skade eller drepe tamdyr. Fire femdel av tapet skyldes ulykker og sykdommer som ryggvelt, skårfeste, parasitter, flått, alveld, fluer osv. En snau femdel skyldes rovdyr. Tap på utmarksbeite er et stort dyrevelferdsproblem som dette medlem mener at bør følges opp langt grundigere enn regjeringens dyrevelferdsmelding legger opp til.

Dette medlem påpeker at behandlingen av dyrevelferdsproblemene for sau og lam på utmarksbeite blir svært mangelfull hvis den fokuseres ensidig på lidelser på grunn av rovdyr, slik regjeringer til dels gjør i dyrevelferdsmeldingen. Fra et seriøst dyrevelferdsperspektiv må lidelser knyttet til de andre og dominerende tapsårsakene åpenbart være viktigst å adressere, uten at det betyr å undervurdere lidelsene rovdyr forårsaker.

3.6 Fjørfe

Komiteen viser til at fjørfekjøtt sammen med mathvete representerer den største veksten i norsk matproduksjon i siste generasjon. Komiteen merker seg at Norge er nær selvforsynt med kylling- og kalkunkjøtt og med ferske egg til konsum. De aller fleste slaktekyllingprodusentene er konsentrert rundt slakterier på Østlandet, i Trøndelag og i Rogaland. Eggproduksjonen er fordelt over hele landet, med hovedvekt i Rogaland, Trøndelag, Innlandet og Viken. Komiteen merker seg at det i meldingen legges frem flere tiltak for hold av fjørfe, blant annet innen areal, tetthet og miljøbur.

3.6.1 SLAKTEKYLLING

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, mener at dagens kyllingproduksjon i for liten grad tar hensyn til behovet et levende individ har for naturlig lys. Flertallet er kjent med at fjørfe ser et bredere spektrum av lys enn det vi politikere og øvrige mennesker gjør. Forskningen underbygger at fjørfe som opplever dagslys, er mer aktive, foretrekker å tilbringe tid i lyset og viser mer naturlig adferd. Alle nye fjøs bør derfor bygges med tilgang til naturlig lys, og som et kostnadsdempende tiltak kan det i eksisterende fjøs som er vanskelige å bygge om, innføres krav om LED-lys med dagslysspekter.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om naturlig lys i eksisterende fjørfjøs og alle nye fjørfjøs. I ek-

sisterende fjørfjøs kan LED-lys med dagslysspekter erstatte naturlig lys.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i stortingsmeldingen innfører krav om at alle nye slaktekyllinghus skal bygges med mulighet for naturlig lys.

Disse medlemmer er kjent med at bruken av hurtigvoksende kyllingraser utfordrer kravene til god dyrevelferd, og ser det som positivt at næringen selv har varslet en utfasing av de hurtigvoksende kyllingrasene. Disse medlemmer har forståelse for at næringen trenger tid til omstilling, men ser det som viktig at utfasingen skjer så raskt som praktisk mulig. Disse medlemmer er også kjent med at dyrevelferd hos slaktekylling kan vurderes ut ifra flere velferdsparametere, inkludert tråputetilstanden, og at meldingen viser til at sakterevoksende kyllinghybrider og mindre restriktiv føring anbefales fremfor dagens praksis.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen i dyrevelferdsmeldingen anerkjenner at det er særskilte utfordringer ved bruk av hurtigvoksende hybrider i slaktekyllingproduksjonen. Meldingen peker på at bransjen selv bør foreta en overgang, og at reguleringer først vil være aktuelle om bransjen ikke lykkes med en frivillig overgang. Disse medlemmer vil peke på at det finnes – i Norge – gode eksempler på bruk av sakterevoksende kylling, både i storskala- og småskalaproduksjon. Disse medlemmer merker seg at dødeligheten går ned, slaktevekten opp og man produserer mer kylling, med færre individer og lavere dødelighet. Disse medlemmer er derfor positive til at så godt som alle aktørene i bransjen nå anerkjenner disse utfordringene og har som uttalt mål at de vil jobbe for å utfase hurtigvoksende kylling. Det er viktig for dyrevelferden og for brukertilliten til de aktørene som fortsatt produserer hurtigvoksende kylling, at den utfasingen skjer raskt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at omtrent 4,5 pst. av høner i norsk eggproduksjon fortsatt holdes i bur, hvor plassmangelen begrenser deres mulighet til å bevege seg fritt og utøve naturlig atferd. I dyrevelferdsmeldingen melder regjeringen at de ønsker en utfasing av hold av høns i bur. Disse medlemmer mener det er behov for å sette en konkret dato for innføring av forbud.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fastsette en sluttdato for hold av høns i bur.»

Disse medlemmer viser til meldingens omtale av dyrevelferdsproblemene forbundet med hurtigvoksende kyllinghybrider, og stiller seg bak konklusjonen om at fremtidens kyllingproduksjon bør foregå med raser som vokser saktere. Disse medlemmer ser det som et politisk ansvar å sørge for at kyllingnæringen kommer i mål med en omlegging til sunnere raser, og mener derfor at det bør settes en sluttdato for bruken av hurtigvoksende kyllinghybrider.

Disse medlemmer viser til innspillet fra Norsk Kylling, som oppgir at byttet av kyllinghybrid har medført at det samme kjøttvolumet nå kan produseres med 3,9 millioner færre kyllinger. Disse medlemmer mener at dette er svært positivt, og vil berømme Norsk Kylling for å ha gått foran i arbeidet med å bedre velferden i norsk kyllingproduksjon.

Disse medlemmer viser videre til at Nortura og Den Stolte Hane i 2023 varslet at de ville begynne prosessen med å fase ut bruken av hurtigvoksende kyllinghybrider, og at faglagene i landbruket mener at en overgangstid på åtte til ti år er nødvendig for å komme i mål med en fullstendig utfasing. Disse medlemmer har merket seg at dette samsvarer dårlig med innspillet fra Norsk Kylling, som opplyser at deres overgang til ny hybrid kun tok 15 måneder, og at en utfasing i løpet av to til fire år derfor bør være gjennomførbart for den norske næringen. Disse medlemmer mener at det er fornuftig å lytte til erfaring, og anser det som rimelig å forvente at hele næringen kommer i mål med utfasingen innen utgangen av 2027.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fastsette en sluttdato for bruken av hurtigvoksende kyllinghybrider.»

Disse medlemmer er positive til at det i løpet av de siste årene er tatt i bruk miljøberikelse i norsk slaktekyllingproduksjon, og støtter at dette inntas som et forskriftskrav. Disse medlemmer mener imidlertid at et krav til bruk av miljøberikelse bør samkjøres med en forskriftsendring som tar maksimalt tillatt tetthet ned fra dagens nivå, ettersom berikelser i kyllingens levemiljø vil ha begrenset effekt når dyretettheten er høy.

Disse medlemmer viser til at EFSA fremhever lavere dyretetthet som et viktig tiltak for bedre velferd i kyllingproduksjon, og at en betydelig andel av den norske produksjonen allerede har redusert tettheten. Disse medlemmer viser her til innspillet fra Norsk Kylling, som fremholder at lavere dyretetthet er et dyrevelferdstiltak som er både praktisk og økonomisk gjennomførbart. Disse medlemmer er enige i dette, og

mener at maksimal tillatt tetthet i forskriften bør reduseres fra dagens 36 kg/m² til 30 kg/m².

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 35 a *Dyretetthet* slik at maksimal tillatt tetthet settes til 30 kg/m² i alle paragrafens ledd.»

Disse medlemmer viser dessuten til at tåklipping av foreldredyr er vanlig praksis i slaktekyllingproduksjon, og at meldingen beskriver praksisen som omstridt. Disse medlemmer mener at det er nødvendig å sette en sluttdato for tåklipping, ettersom dyrevelferdsloven § 9 forbyr operative inngrep og fjerning av kroppsdelar på dyr uten veterinærfaglig begrunnelse.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om en sluttdato for tåklipping i slaktekyllingproduksjon.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er positivt at det i bransjen er blitt et økt søkelys på å styrke dyrevelferden i kyllingproduksjonen, men at behovet for styrket dyrevelferd fremdeles er til stede. Disse medlemmer ser positivt på den sterke veksten i både konsum og økonomi i kyllingbransjen de siste årene, særlig etter at Høyre–Fremskrittspartiet-regjeringen i 2014 åpnet for økt kyllingproduksjon. Disse medlemmer mener samtidig at god dyrevelferd er helt sentralt for en fortsatt sterk kyllingbransje.

3.6.2 VERPEHØNS

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at det er ønskelig å forbedre levestandarden for verpehøns i løsdrift. Å utvide fjøset med en veranda med tett tak og vegger med vindnett vil være et økonomisk gunstig alternativ til å redusere tettheten innendørs. Disse medlemmer viser til innspillet fra Animalia, som påpeker at en slik verandaløsning er et kompromiss mellom dyrenes behov for uteområde og praktiske driftsforhold, slik som norsk klima og smittevern. Disse medlemmer mener derfor at det bør forskriftsfestes at alle nybygg av hus til verpehøns skal bygges med verandaløsning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 25 *Krav til løsdriftssystemer* slik at det stilles krav til at alle nybygg av hus til

verpehøns skal bygges med en verandaløsning eller lignende.»

Disse medlemmer viser til Stortingets vedtak i Innst. 130 S (2021–2022)

«Stortinget ber regjeringa sørge for at det vert forska på alternativ til CO₂-bedøving av dyr i slakteri og kverning av hanekyllingar (maserasjon), med mål om at det vert innført betre metodar for avliving, og at det på sikt kan innførast eit forbod mot dagens praksis.»

og etterlyser gjennomføring av dette vedtaket.

Disse medlemmer viser til at praksisen med avliving av daggamle hanekyllinger ved maserasjon er et stort etisk problem som også har negative konsekvenser for dyrevelferden. Disse medlemmer vil derfor berømme rugerinæringen, som i senere år har foretatt betydelige investeringer i teknologi som nå muliggjør at kyllingene kan kjønnssorteres i egget. For å sikre at denne teknologien tas i bruk, mener disse medlemmer at det bør innføres et snarlig nasjonalt forbud mot rutinemessig avliving av nyklekkede hanekyllinger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot rutinemessig avliving av nyklekkede hanekyllinger.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til dyrevelferdsmeldingen, der det framgår at regjeringen vil

«[s]tøtte næringens satsing mot systematisk avliving av nyklekkede hanekyllinger av verperase, og arbeide for et internasjonalt forbud.»

Disse medlemmer viser til at det hvert år avlives millioner av daggamle hanekyllinger i Norge, fordi de ikke kan legge egg og fordi de er uegnet til kjøttproduksjon. En slik praksis er, etter disse medlemmers syn, fullstendig uakseptabel fra et dyrevelferdsperspektiv.

Disse medlemmer viser til at rugerinæringen i senere år har foretatt betydelige investeringer i teknologi som muliggjør kjønnssortering i egget. Prior har tatt teknologien i bruk. Disse medlemmer mener at et slikt forbud bør innføres nasjonalt, i stedet for å vente på et internasjonalt forbud. En «dyrevelferd i verdenstoppen», som er regjeringens uttalte mål i dyrevelferdsmeldingen, forutsetter at regjeringen er villig til å gå foran andre land i reguleringen.

Disse medlemmer viser til at høner i løsdrift i dag holdes i et levemiljø med høy dyretetthet, dårlig luftkvalitet og mangelfull tilrettelegging for adferds- og aktivitetsbehov. Disse medlemmer mener holdforskriften bør stille strengere krav til dyretetthet for ver-

pehøns. I dag er det tillatt med inntil ni høner per kvadratmeter i frittgående systemer, mens økologisk produksjon stiller krav om maksimalt seks høner per kvadratmeter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redusere kravet til dyretetthet i løsdriftssystemer for høns til maksimalt seks dyr per m².»

3.6.3 KALKUN

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til meldingens beskrivelser av velferdsutfordringer i kalkunproduksjon, hvor det blant annet fremheves at kalkuner har dårlige plassforhold i siste del av produksjonen. Disse medlemmer er enige i dette, og mener at maksimalt tillatt dyretetthet for kalkun bør reduseres. Maksimal tillatt dyretetthet bør ses i sammenheng med forslaget om å forskriftsfeste bruk av miljøberikelse for kalkun. Dersom plassforholdene bedres, vil dyrene i større grad kunne nyttiggjøre seg av denne berikelsen.

Disse medlemmer vil videre påpeke at lys har stor innvirkning på produksjon og velferd hos fjørfe, og at det derfor må anses som problematisk at det i dag ikke stilles krav til at kalkuner har tilgang på dagslys. I meldingen foreslås det å innføre krav til vinduer i nybygg for produksjon av slaktekylling, og disse medlemmer mener at det samme kravet bør innføres for kalkunproduksjon.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 36 *Dyretetthet og klima*, slik at kravene til dyretetthet reduseres, og at det innføres krav til vinduer i nybygg for hold av kalkun til kjøttproduksjon.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at inseminering og sædtapping av kalkuner i avl kan være smertefullt og stressende.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forby kunstig inseminering og sædtapping av kalkun.»

3.6.4 ANDRE FJØRFE

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne stiller seg bak forslaget om å utvikle et eget regelverk for kommersielt hold av and, gås og vak-

tel. Disse medlemmer legger til grunn at en ny forskrift vil inneholde artsspesifikke krav som tilrettelegger for naturlig adferd, og vil særlig fremheve behovet for å forskriftsfeste at ender skal ha tilgang på badevann.

3.7 Akvatiske dyr

Komiteen viser til at sjømat er en viktig eksportnæring for Norge, og at det i 2024 ble eksportert 2,8 mill. tonn sjømat til en verdi av 175,4 mrd. kroner. Komiteen merker seg at produksjon av akvatiske dyr hovedsakelig består av laks (ca. 94 pst.) og regnbueørret (ca. 5 pst.). Komiteen mener det er viktig at all sjømat produseres under sunne forhold. Komiteen merker seg at det i meldingen foreslås en målsetting om å få dødeligheten hos akvatiske produksjonsdyr ned mot 5 pst.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, vil understreke at dødeligheten innen havbruk er for høy, og at dødeligheten må ned.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, noterer seg at det av meldingen går det frem at regjeringen ikke ønsker å innføre en øvre grense for uakseptabel dødelighet når det gjelder akvatiske produksjonsdyr, men at det heller bør være en målsetting å få dødeligheten ned mot fem pst. for alle fiskearter i akvakultur. Dette flertallet er enig i at det ikke er formålstjenlig å innføre en øvre grense for uakseptabel dødelighet, og viser her til de vurderingene regjeringen har gjort rede for.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre viser videre til regjeringens pågående arbeid med en helhetlig forvaltning av akvakulturnæringen, og at en havbruksmelding er varslet før påske. Disse medlemmer viser også til pågående arbeid i EU med å revidere regelverk knyttet til dyrevelferd og dyrevelferdsmeldingens omtale av bestemmelser knyttet til transport av akvakulturdyr.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av at dette arbeidet følges tett fra norske myndigheter, og at bestemmelsene som utarbeides, blir tilpasset til norske forhold.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at de forholdene som taler mot å innføre en øvre grense for uakseptabel dødelighet, imidlertid også i noen grad vil gjøre seg gjeldende ved å operere med en målsetting, og disse medlem-

mer har merket seg at flere av høringsuttalelsene har understreket dette.

Disse medlemmer har herunder også merket seg at det av flere er advart mot en forskriftsfestet ambisjonsgrense. Dette fordi det kan undergrave det overordnede målet om å styrke dyrevelferden gjennom systematisk risikostyring og internkontroll. En tallfestet grense vil være upresis og vanskelig kunne sikre faktisk ivaretagelse av velferd på lik linje som et godt system for risikostyring og internkontroll, der kontinuerlig forbedring følges opp gjennom regelmessig revisjon av systemet.

Disse medlemmer vil også uttrykke skepsis til å innføre særkrav på en bestemt type dyrehold gjennom innføring av særavgifter eller særreguleringer i havbruket.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å sørge for at Mattilsynet gjennomfører risikobaserte revisjoner med utgangspunkt i forskrift om risikostyring og internkontroll.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å sørge for at det etableres tydelige føringer for at Mattilsynet skal rapportere måloppnåelse og resultater av risikobaserte revisjoner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet merker seg at det allerede finnes en egen forskrift om internkontroll innen akvakultur som også dekker helse og velferd. Forskriften er hjemlet i akvakulturloven, matloven og dyrevelferdsloven. Disse medlemmer mener intensjonen i forslagene allerede er dekket av meldingen, hvor det står:

«Regjeringen vil stille tydelige krav til risikostyring og internkontroll i havbruksnæringen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at Norge har et spesielt stort ansvar for oppdrettsfisken, og da særlig oppdrettslaksens velferd. Norge produserer mer enn halvparten av verdens forbruk av oppdrettslaks. Hvilke dyrevelferdsmessige reguleringer vi legger til grunn, vil derfor ha en stor betydning. Disse medlemmer er bekymret for om regelverk og insentiver til å ta godt vare på oppdrettsfisken er gode nok. Det bør derfor utredes hvordan fiskevelferden kan inngå som vilkår for produksjonsvekst, eksempelvis gjennom å stille krav til dødelighet. En mulighet er å innføre et nytt trafikklysvirkemiddel, hvor dødeligheten i foregående produksjonssyklus blir med på å bestemme hvorvidt oppdretteren får vekst eller nedtrekk i neste syklus. Al-

ternativt kan det innføres en avgift på fiskedødelighet, som belønner oppdrettere med lave dødelighetstall.

Disse medlemmer er skuffet over at dyrevelferdsmeldingen ikke inneholder konkrete tiltak som er egnet til å adressere de store utfordringene med dødelighet og dårlig velferd i oppdrettsnæringen. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til konkrete tiltak og krav for å bedre fiskevelferden og redusere dødeligheten i den kommende havbruksmeldingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne merker seg at dyrevelferdsmeldingen slår fast at:

«[det] skal være en målsetning å få dødeligheten ned mot fem prosent for alle fiskearter i akvakultur.»

Disse medlemmer viser til Dokument 8:85 S (2023–2024), der representanter fra Miljøpartiet De Grønne foreslo å be regjeringen

«innføre et krav til oppdrettsnæringen om nedtrekk i maksimal tillatt biomasse (MTB) ved dødelighet i sjøfasen over fem prosent.»

Disse medlemmer er glade for at regjeringen nå anerkjenner at fem pst. dødelighet i sjøfasen er et fornuftig måltall. Likevel vil ikke bransjen nå målet av seg selv, og disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke foreslår noen substansielle tiltak i dyrevelferdsmeldingen som vil bidra til å nå målet, ut over det Stortinget allerede har vedtatt. Den mest nærliggende måten å regulere dette på vil være å legge inn dødelighet som parameter i trafikklssystemet, slik både Bellona og Dyrevernaliansen anbefaler i sine høringsinnspill.

Disse medlemmer understreker at det ikke bare er oppdrettsfisk som lider på grunn av uakseptabel dyrevelferd i havbruksnæringen. Flere hundre tusen villaks og sjørret lider hvert år en smertefull død på grunn av lakselus og andre infeksjonene de blir påført fra oppdrettslaksen i åpne merder.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere dødelighet som parameter i trafikklssystemet i havbruksnæringen ved å innføre et krav om at dødelighet over 5 pst. skal utløse et krav om redusert produksjon, tilsvarende 'rødt lys' i dagens trafikklssystem.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby lusebehandling som går negativt ut over fiskens velferd.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De

Grønne understreker at fiskehelsen i norsk oppdrett er ikke god nok. Det er grundig dokumentert og delvis anerkjent av næringen selv. Dagens situasjon, hvor det dør 60–70 millioner laks i merder hvert år, er ikke akseptabel. Disse medlemmer viser til at mange andre steder i verden stiller langt strengere krav til oppdrettsnæringen enn det Norge gjør. Alaska, California, Washington og Oregon har forbudt «åpne anlegg», i likhet med Canada sitt vedtak fra 2019 og Argentina sitt vedtak fra 2021.

Disse medlemmer viser til at lakselus er den viktigste enkeltårsaken til den høye dødeligheten hos oppdrettslaks, og i tillegg den største negative påvirkningsfaktoren for villaks og sjørret. Flere hundre tusen villaks og sjørret lider hvert år en smertefull død på grunn av lakselus og andre infeksjoner de blir påført fra oppdrettslaksen i åpne merder.

Disse medlemmer viser videre til at fiskehelsen for villaksen er bekymringsverdig. Gjennom trafikklssystemet tillater regjeringen en menneskeskapt tilleggsdødelighet på inntil 30 pst. for villaks.

Disse medlemmer viser til at trafikklssystemets dødelighetsgrense for villaks er på 30 pst. innen produksjonsområdene før tiltak settes inn. Det er etter disse medlemmers vurdering ikke strengt nok, hverken ut fra dyrevelferdshensyn eller for å redde villaksen i norsk natur. Disse medlemmer anser det som naturlig at regjeringens ambisjon om maksimalt 5 pst. dødelighet for oppdrettsfisk også bør gjelde villaks.

Disse medlemmer forventer at den kommende havbruksmeldingen inneholder en tydelig strategi for konvertering fra åpne merder til nullutslippsanlegg. Dette er nødvendig for å sikre bedre fiskevelferd i oppdrettsnæringen og beskytte villaksen mot den dokumenterte dødeligheten forårsaket av lakselus.

Disse medlemmer påpeker at de fleste faglige instanser som har uttalt seg til dyrevelferdsmeldingen, støtter en klar grense på 5 pst. tillatt dødelighet i sjøfasen for oppdrettsfisk. Dette ansees som faglig rimelig, og det er vanlig og effektiv målstyring i samfunn og næringsliv å sette forpliktende mål for virksomhet. I høringsrunden var det stort sett bare oppdrettsnæringen selv som argumenterte mot et tallfestet mål.

Regjeringen omtaler i meldingen 5 pst. dødelighet som en ambisjon, men ikke en grense. Disse medlemmer påpeker at en slik formulering åpner for at målet ikke skal nås, og vil svekke og utsette arbeidet for å få ned dødeligheten i næringen.

Disse medlemmer registrerer at begrepene «risikostyring» og «internkontroll» fremmes som alternativ til en grense for dødelighet fra næringen og enkelte partier. Disse medlemmer minner om at risikostyring og internkontroll bare er metoder, ikke mål. Metoder uten mål gir ingen forsikring om eller forpliktelse til

å få dødeligheten ned til et konkret, faglig akseptabelt nivå.

Disse medlemmer forutsetter at oppdrettsnæringen allerede har brukt nettopp disse metodene i sin drift i lang tid. Resultatet har som kjent likevel vært høy dødelighet, ikke lav dødelighet. Det er derfor forbausede at partier som ønsker å få ned dødeligheten, støtter næringens vedvarende motvilje mot å forplikte seg til konkrete mål.

3.7.1 RENSEFISK OG TERMISK AVLUSING

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, og Miljøpartiet De Grønne viser til at bruken av rensefisk i fiskeoppdrett er svært omstridt. Velferdssituasjonen for rensefisken er svært dårlig, dødeligheten er høy og effekten er dessuten uklar. Som en konsekvens av dette har flere selskaper i senere år valgt å gå bort fra å bruke rensefisk som et verktøy for lusebekjempelse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener at fremtidens fiskeoppdrett ikke kan basere seg på bruk av rensefisk.

Disse medlemmer vil påpeke at det er vanskelig å forene praksisen med bruk av rensefisk med dyrevelferdsloven § 3, som slår fast at alle dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Disse medlemmer anser det også som tvilsomt at dagens hold av rensefisk kan sies å være i overensstemmelse med dyrevelferdsloven § 23, som slår fast dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov. Disse medlemmer mener derfor at bruken av rensefisk i fiskeoppdrett må opphøre.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot rensefisk i fiskeoppdrett gjeldende fra senest 1. januar 2028.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener den høye dødeligheten i fiskeoppdrettsnæringen er et stort dyrevelferdsproblem. Fagmiljøene er tydelige på at termisk avlusing er smertefullt. Disse medlemmer viser til at Mattilsynet har tatt til orde for å forby metoden, men dette har ennå ikke skjedd. Bruk av rensefisk i norsk fiskeoppdrett er en svært problematisk praksis av hensyn til dyrevelferd.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den kommende havbruksmeldingen innføre et forbud mot bruk av rensefisk.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den kommende havbruksmeldingen innføre et forbud mot termisk avlusing.»

3.7.2 PRODUKSJONSFISK

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at dødelighet ikke er den eneste parameteren som sier noe om oppdrettsfiskens velferd. Veterinærinstituttet slår på sine nettsider fast at vintersår

«er et alvorlig velferdsproblem for oppdrettsfisken, og medfører både økt dødelighet og redusert kvalitet ved slakting.»

Disse medlemmer viser til Fiskehelserapporten 2024 (Veterinærinstituttet), tabell 5.8.1, der det framgår at over 17 pst. av oppdrettslaksen (målt i slaktevekt) ble klassifisert som produksjonsfisk i 2024. Store norske leksikon definerer produksjonsfisk slik:

«Produksjonsfisk er i fiskeoppdrett fisk med sår, misdannelser, grove behandlingsfeil eller indre kvalitetsfeil.»

Ifølge Fiskehelserapporten 2024, figur 5.8.3, var sår og skader årsaken til 76 pst. av nedklassifiseringen til produksjonsfisk i 2024.

Disse medlemmer mener at begrepet «produksjonsfisk» i liten grad billedliggjør de betydelige lidelsene den «nedklassifiserte» fisken utsettes for. Den urovekkende høye andelen produksjonsfisk i norsk fiskeoppdrett er, slik disse medlemmer ser det, uforenlig med god dyrevelferd. Det trengs sterkere økonomiske insentiver for å unngå skader som vintersår, misdannelser og lignende.

Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at et dyr som har opplevd så mye lidelse som produksjonsfisken har, tillates solgt på markedet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby salg av produksjonsfisk.»

3.8 Rein

Komiteen vil understreke at reindrift fortsatt utgjør livsgrunnlaget for mange mennesker, og at reindrift er en grunnleggende forutsetning for samisk kultur og samfunnsliv. Reindrift er basert på at dyrene oppholder

seg på utmarksbeite hele året, og kjennetegnes ved at beiteområder varierer geografisk mellom ulike sesonger. Et beiteområde strekker seg ofte over flere kommuner, og i enkelte tilfeller også flere fylker.

Komiteen understreker at det er avgjørende at reindriftsforvaltningen skjer på en økologisk bærekraftig måte, og at reintallet er tilpasset beitegrunnlaget. Komiteen mener et samsvar mellom reintallet og beitegrunnlaget er et premiss for god dyrevelferd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det er stor variasjon i gjennomsnittsvektene mellom reinbeitedistriktene. I årene etter 2015 har enkelte distrikter hatt gjennomsnittsvekter på under 15 kilo per kalv, og av disse noen helt nede på 13,8 kilo per kalv. I den andre enden av skalaen er det flere distrikter som har gjennomsnittsvekter oppunder 26 kilo per kalv. Dette viser at det er nødvendig med en grundig gjennomgang av reintallet i de enkelte reinbeitedistrikter for å sikre en økologisk bærekraftig reindrift for fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at et reintall som er tilpasset beitegrunnlaget, er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift og tilstrekkelig dyrevelferd. Etter at reindriftsloven av 2007 ble iverksatt, er det gjennomført reduksjonsprosesser i Finnmark. Innrapporterte reintall per 1. april 2015 viste at siidaandelene i all hovedsak hadde fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. I dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet maksimalt og i enkelte områder utover det som er økologisk bærekraftig. Med de siste års gjentatte beitekriser må det gjøres nye vurderinger om reintallet er i samsvar med beiteressursene.

Disse medlemmer viser videre til Innst. 401 S (2023–2024), der Fremskrittspartiet fremmet ti forslag for å sikre en bærekraftig reindriftsforvaltning uten å få støtte av noen andre partier.

3.9 Pelsdyr

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at Stortinget vedtok lov om forbud mot hold av pelsdyr i 2019, og at den norske pelsdyrnæringen nå er avviklet av hensyn til dyrevelferden. I lys av det norske forbudet er det etisk betenkelig at det fortsatt er tillatt å omsette produkter med pels som stammer fra pelsdyroppdrett fra andre land.

Disse medlemmer merker seg at import og omsetning av produkter som er forbudt å produsere i Norge, ikke er berørt i meldingen. Dette til tross for at dyre-

velferdsloven § 17 i dag gir anledning til å begrense eller forby omsetning og import av hensyn til dyrevelferden.

Disse medlemmer mener derfor at det bør innføres forbud mot næringsmessig import og omsetning av pels som stammer fra dyrehold hvor dyrene holdes utelukkende eller primært for utnyttelse av pelsen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innførsel og omsetning av pelsprodukter som stammer fra dyrehold hvor dyrene eller deres avkom utelukkende eller primært holdes for utnyttelse av pelsen, når slik innførsel eller omsetning skjer som del av næringsvirksomhet.»

3.10 Kjæledyr

Komiteen viser til at det er Mattilsynet som utfører tilsyn med kjæledyr. For kjæledyr er nesten ni av ti tilsyn uvarslet, og de fleste tilsyn blir utløst gjennom en bekymringsmelding. Komiteen viser til at mer enn 95 pst. av alle valper og 80 pst. av alle kattunger blir ID-merket ifølge Kjæledyrrapporten 2023. Komiteen vil understreke behovet for økt ansvarlighet blant dyreeiere og et fortsatt sterkt tilsyn med dyrevelferden i kjæledyrsektoren.

3.10.1 HUND

Komiteen merker seg at det i meldingen foreslås å innføre obligatorisk ID-merking og registrering av hund, samt en forskriftsregulering av hundeavl. Komiteen mener at innføring av obligatorisk ID-merking av hund er et viktig tiltak som vil bidra til bedre dyrevelferd og ansvarlig dyrehold.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til regjeringens arbeid med å innføre en forskrift om hundeavl som er omtalt i dyrevelferdsmeldingen. Disse medlemmer har merket seg at arbeidet med en avlsforskrift har pågått siden 2018, men at det ennå ikke har blitt sluttført.

Disse medlemmer mener forskriften må inkludere tydelige funksjonskrav som sikrer at avl ikke går på bekostning av hundenes helse. Det bør blant annet være krav i avlsforskriften om evne til å puste uhindret, evne til å problemfritt lukke øyelokkene over øyeeplet og evne til å føde naturlig.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere funksjonskrav i ny forskrift om avl av hund.»

Disse medlemmer støtter innføringen av obligatorisk ID-merking og registrering av hund, samt for-

skriftsregulering av hundeavl. Disse medlemmer mener at en for stor vektlegging av utseende, lukkede stambøker og langvarig innavl har preget deler av hundeavl både i Norge og internasjonalt, og ført til at mange hunderaser i dag lider unødige belastning. I et dyrevelferdsperspektiv er det svært viktig at det ikke avles frem individer som trenger medisinsk eller kirurgisk behandling for å kunne leve gode liv, slik som flatnesede hunder med pustevansker eller hunder med for liten hodeskalle. Iboende helse, eller god funksjon og helse, er et lovkrav og må inn i hundeavlsforskriften. Avl må være kunnskapsbasert med utgangspunkt i til enhver tid oppdatert forskning og vitenskap på området.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre obligatorisk ID-merking og registrering gjeldende for hunder.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at ny forskrift om hundeavl inneholder krav om at estimerte avlsverdier for egenskaper (for eksempel med tanke på sykdommer og fysiske funksjoner) brukes både i valg av avlsdyr og som informasjon til valpekjøper. Det bør også settes klare funksjonskrav i forskriften, for eksempel om at hunder som ikke kan puste normalt på grunn av anatomiske utfordringer, ikke skal brukes i avl.»

Disse medlemmer er glade for at regjeringen nå foreslår obligatorisk ID-merking av hund. Disse medlemmer deler Norsk Kennel Klubs vurdering om at det må sikres at alle hunder registreres i samme register og ikke spres utover hos ulike aktører.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med innføringen av obligatorisk ID-merking av hund, sikre at alle hunder registreres i samme register.»

3.10.2 KATT

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at det også for katter bør innføres et krav om obligatorisk ID-merking og registrering. Disse medlemmer viser blant annet til høringsinnspillet fra Smådyrpraktiserende veterinærers forening (SVF), hvor det blant annet understrekes at obligatorisk ID-merking av katt vil bidra til å forebygge «dumping» av katter, både knyttet til at dyreeier ansvarliggjøres og må ta stilling til dette ved ervervelse av katt, og fordi det vil ha en «avskrekkende» effekt knyttet til at forvaltning og påtalemyndighet i større grad kan utøve sitt arbeid og håndtere lovbrudd. Dette vil i sin tur kunne forebygge både hjemløshet og kattedolonier. SVF understreker også at argumentasjonen i meldingen for å ikke gjø-

re merking av katt obligatorisk knyttet til kostnader for dyreeier og tilsyn av overholdelse er svakt fundert. Snarere vil obligatorisk ID-merking være et positivt tiltak for å heve statusen til katt som kjæledyr og dyrevelferden for katter. Disse medlemmer viser til at flere andre europeiske land har innført obligatorisk ID-merking av katt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre obligatorisk ID-merking og registrering gjeldende for katter.»

Disse medlemmer viser til at årsaken til hjemløshet hos katter i stor grad er uregulert avl. Det er behov for å regulere avlen av katt gjennom forskrift og ansvarliggjøre avlsleddet gjennom innføring av obligatorisk ID-merking av katt.

Disse medlemmer viser til at Mattilsynet tidligere ikke har anbefalt obligatorisk ID-merking av katt, men at de senere har snudd. I VG 19. juli 2023, i artikkelen «Fanger hjemløse katter: – Et stort problem», uttalte Nina Brogeland Laache, leder for seksjon dyrevelferd i Mattilsynet, følgende:

«I forbindelse med den kommende stortingsmeldingen om dyrevelferd, mener vi at politikerne bør vurdere om ID-merking, registrering og kastrering skal bli lovpålagt.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en forskrift om hold av katt.»

3.11 Herptiler

Komiteen merker seg at regjeringen i dyrevelferdsmeldingen har foreslått et forbud mot privat hold av reptiler i hjemmet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen i dyrevelferdsmeldingen har varslet en gjeninnføring av forbud mot herptiler. Disse medlemmer viser til at hold av herptiler er en hobby blant mange og er for mange allergikere et av få kjæledyrsalternativer. Disse medlemmer mener det er få faglige og praktiske argumenter for å gjeninnføre et forbud mot hold av herptiler. Disse medlemmer viser til at noen av hovedårsakene til at hold av reptiler ble tillatt i 2017, var at Mattilsynet ikke hadde mulighet til å håndheve forbudet i tilstrekkelig grad, og at forbudet ikke ble respektert, der konsekvensen blant annet ble at eierne kviet seg for å oppsøke veterinær.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norges Zoohandlers Bransjeforening har anslått at det er om lag 120 000 reptilindivider som holdes som hobbydyr i Norge. Disse medlemmer viser videre til at det under Solberg-regjeringen i 2017 ble tillatt å holde 19 forskjellige arter av reptiler, og at det før den tid var forbud mot å holde reptiler. Disse medlemmer viser til at det har kommet mange titalls høringsinnspill fra fortvilte dyreeiere som er bekymret over at Støre-regjeringen nå har foreslått å gjeninnføre forbudet mot reptiler. Svært mange av dem som har sendt inn høringsinnspill, er naturlig nok nært knyttet til kjæledyrene sine, og for mange av dem er det av allergihensyn de eneste kjæledyrene som passer for deres livssituasjon. Disse medlemmer viser til at regjeringen i meldingen ikke kan vise til noen oversikt over velferdsmessige utfordringer hos reptiler i Norge. Å gjeninnføre forbudet fremstår i lys av dette, og med den følelsesmessige belastning det påfører eierne av disse dyrene i dag, som uforklarlig. Det er synd for de mange dyreeierne der ute, som det ikke er grunn til å tro annet om enn at de tar godt vare på sine kjæledyr og er svært glade i dem. Disse medlemmer er derfor kritiske til gjeninnføringen av forbudet og hvordan det rammer disse dyreeierne og deres kjæledyr.

3.12 Forsøksdyr

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, støtter regjeringens mål om å redusere bruken av dyreforsøk og legge til rette for alternative metoder, samtidig som det må sikres at forskningen fortsatt holder høy kvalitet og ivaretar krav til dyrevelferd.

Flertallet viser til at Norge er i verdenstoppen på bruk av forskningsdyr på grunn av oppdrett av laks. Flertallet merker seg at regjeringen vil utrede hvordan arbeidet med reduksjon, forbedring og erstatning av forsøksdyr (3R) kan organiseres, herunder om ressursene i eksisterende strukturer som Forsøksdyrkomiteen og Norecopa kan utnyttes bedre ved en organisering av et nasjonalt 3R-senter. Flertallet er kjent med at Norecopa gjør en viktig innsats knyttet til alternativ til dyreforsøk og økt kunnskap om 3R i forbindelse med dyreforsøk og fungerer som et kompetansesenter i spørsmål som angår 3R.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til det store arbeidet som er lagt ned av Norecopa siden etableringen i 2007, til tross for at organisasjonen er tilført svært beskjedne midler over statsbudsjettet. Norecopa er en kjent og betydningsfull aktør i det internasjonale forsøksdyrmiljøet, med det som trolig er

det mest omfattende nettstedet i verden for informasjon om forsøksdyrlære og 3R.

Disse medlemmer viser til at Norecopa har som formål å tilstrebe konsensus mellom parter som kan ha svært ulike tilnærminger til dyreforsøk. Disse medlemmer vil påpeke viktigheten av at arbeidet til Norecopa videreføres.

Det høye forbruket av forsøksdyr i Norge, og den store belastningen som mange av disse dyrene utsettes for, er i svært liten grad problematisert i stortingsmeldingen. Dette til tross for at bruken av dyr i forsøk har økt betraktelig siden forrige melding. Det foreslås heller ingen tiltak i meldingen for å styrke innsatsen med alternativer til dyreforsøk, ut over nok en utredning av hvordan dette kan organiseres.

Disse medlemmer viser til behovet for å redusere antall forsøksdyr som brukes i Norge, og at det bør etableres et 3R-senter som jobber med å erstatte dyreforsøk med alternative metoder (replacement), redusere antall dyr i et forsøk (reduction) og jobbe med å utsette dyrene for minimalt med ubehag og smerte (refinement). Per i dag finnes det 30 3R-sentre i andre land, men ingen i Norge. Etableringen av et slikt senter må bygge på og være i dialog med etablert kompetanse og fagmiljø i Norge.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til opprettelse av et norsk 3R-senter med fast ansatte for å styrke arbeidet med å finne alternativer til bruk av forsøksdyr i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at Norges høye forbruk av forsøksdyr må reduseres, og at det må være en målsetting at antall dyr som brukes i belastende forsøk, reduseres fra dagens nivå og til et absolutt minimum.

Disse medlemmer viser til at behovet for en større satsing på alternativer til dyreforsøk ble kartlagt allerede i den forrige dyrevelferdsmeldingen. Likevel er dagens ressursbruk langt unna å samsvare med ambisjonen som ble satt for over 20 år siden. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for å styrke finansieringen av forskning på dyrefrie metoder som kan erstatte de mest belastende dyreforsøkene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre påpeker at det i fagmiljøene uttrykkes bekymring for Norges posisjon i møte med utfordringene og dyrevelferden knyttet til forsøksdyr. Disse medlemmer merker seg at til tross for at Norge bruker 2,3 millioner forsøksdyr årlig, som tilsvarer omkring 20 pst. av alle forsøksdyr som brukes i EU, har man i Norge kun én full stilling knyttet til arbeidet med

alternativer til dyreforsøk. Til sammenlikning har Sverige ni ansatte knyttet til dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til at det er Norecopa som i dag er Norges nasjonale konsensusplattform for 3R (replacement, reduction og refinement), og at Norecopa selv mener sentrene i Sverige og Finland vil være naturlige å se hen til i neste steg i arbeidet med alternativer til dyreforsøk i Norge.

Disse medlemmer mener arbeidet med alternativer til dyreforsøk må styrkes, og opplever en bred konsensus om dette på begge sider av de politiske blokkene.

3.13 Mattilsynet som tilsynsvirksomhet

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil understreke betydningen av at det gjennomføres tilstrekkelig med tilsyn for å sikre god dyrevelferd og få avdekket flere alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. I den forbindelse viser disse medlemmer til at mens antall bekymringsmeldinger om dyr har økt betydelig siden 2015, har antall tilsyn gått ned med rundt 80 pst. over samme periode. I Mattilsynets årsrapport for 2024 kommer det frem at kun ett av ti varsler ble fulgt opp med inspeksjon eller saksbehandling på grunn av manglende kapasitet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå økt bevilgning til Mattilsynet for å sikre at det gjennomføres flere tilsyn.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at Mattilsynet har redusert sin tilsynsvirksomhet de siste årene på grunn av behov for innsparinger. Dette medlem mener at tilsynsvirksomheten må styrkes. Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2025, der det ble foreslått å styrke Mattilsynet med 30 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et dyretilsyn under et næringsnøytralt departement.»

3.14 Dyrevelferdsmerking

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at merkeordning for dyrevelferd må være forbrukerrettet og basert på tydelige, vitenskapelig funderte kriterier. Forbruker-

ne skal kunne ta informerte valg, og merkeordningen må være lett forståelig og bygge på en uavhengig kontrollordning. Det er viktig å unngå en situasjon der et overflødig antall merkeordninger skaper forvirring heller enn klarhet for forbrukerne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at «Nyt Norge»-merkingen er en omfattende og pålitelig merkeordning som sikrer at forbrukerne får tilgang til norske matprodukter av høy kvalitet. Disse medlemmer viser til at det å innføre flere merkeordninger kan skape forvirring blant forbrukerne og potensielt gjøre det vanskeligere å navigere i matvaremarkedet. «Nyt Norge» er velkjent i dagligvaremarkedet, godt etablert og gir en tydelig indikasjon på at produktet er norsk.

Disse medlemmer viser videre til at «Nyt Norge»-merkingen har strenge krav til råvarer, produksjon og pakking. Produsentene må dokumentere at de bruker Kvalitetssystem i landbruket (KSL), som ivaretar hensynet til både dyr, mennesker og miljø. Videre gjennomføres det tilsyn for å sikre at disse kravene overholdes.

Disse medlemmer mener dette er en merkeordning som sikrer at produktene holder høy kvalitet, og at forbrukerne kan stole på merkingen. Disse medlemmer ser således ikke behov for ytterligere merkeordninger og mener at man ved å fokusere på en godt etablert merkeordning som «Nyt Norge» i større grad kan sikre at ressursene brukes effektivt, og at merkingen opprettholder sin integritet.

Disse medlemmer vil også fremheve viktigheten av å ha en merkeordning som støtter opp under norske bønder og produsenter. Samtidig som merkeordningen fremmer god dyrevelferd gjennom å stille strenge krav til både produksjon og produkt, har den som mål å gjøre forbrukeren oppmerksom på opprinnelse og videre øke salget av norsk mat. Disse medlemmer vil fremholde dette som en viktig del av arbeidet med å sikre trygg, norsk mat, økt matproduksjon på norske ressurser, sikkerhet og beredskap.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ser behov for å gjøre en fornyet utredning av å innføre en merkeordning for dyrevelferd, for eksempel etter modell fra Danmark. Der er det en eksisterende ordning som på kort tid har blitt godt kjent, har høy troverdighet og anerkjennes av forbrukerne. Forbrukerne ønsker å velge produkter hvor de vet at dyrevelferd er ivarettatt, men det er per i dag ingen reelle muligheter for å ta opplyste og gode valg. Disse medlemmer viser til at «Nyt Norge» er et godt eksempel på en merkeordning som forbrukerne kjenner og stoler på. Det er viktig at det ikke går inflasjon i merkeordninger, men gitt at dyrevelferd

ferd også legger til rette for bedre ivaretagelse av klima- og miljøhensyn samt forebygger matsvinn, mener disse medlemmer at virkemiddelet bør tas i bruk på dette feltet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en merkeordning for dyrevelferd, herunder vurdere en modell tilsvarende den danske, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering av dette.»

3.15 Brudd på dyrevelferdsregelverket

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, er opptatt av at det må settes inn sterkere tiltak for å bekjempe alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket. Tett samarbeid mellom Mattilsynet og politiet er avgjørende for å sikre rask og effektiv oppfølging av alvorlige saker. Flertallet mener at straffer for grove eller gjentatte overtredelser må skjerpes.

Medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det er behov for å øke strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven samt å øke bøtesatsene for grovt uaktsomme brudd på dyrevelferdsloven. Disse medlemmer mener personer som har vist seg usikket til å holde dyr, skal miste retten til dyrehold.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven samt øke bøtesatsene for grovt uaktsomme brudd på dyrevelferdsloven.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratas retten til å drive med husdyrhold.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen i stortingsmeldingen signaliserer flere tiltak for å bedre forebygge og avdekke tilfeller av alvorlig vanskjøtsel av dyr, og at regjeringen varsler en utredning på økning i strafferammen ved grove brudd på dyrevelferdsloven.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at det i meldingen foreslås å utrede en økning av strafferammen ved grove brudd på dyrevelferdsloven. Disse medlemmer mener at gjeldende strafferamme strider mot alminnelig rettsoppfatning,

og at det er ønskelig å heve strafferammen for både grov og alminnelig overtredelse av dyrevelferdsloven. Dette vil bidra til å underbygge lovens uttrykk for respekt for dyr og dyrs egenverdi og sikre bedre samsvar i straffeni- vået mellom dyrevelferdsloven og øvrig miljølovgivning.

Disse medlemmer mener at dyreholdere som ikke er i stand til å ta vare på dyrene sine, skal fratas muligheten til å holde dyr. Bruk av aktivitetsforbud er et viktig forebyggende virkemiddel som kan spare dyr for mye lidelse.

Disse medlemmer viser til meldingens omtale av bruken av aktivitetsforbud og utfordringene som har oppstått med bruk av dette virkemiddelet som følge av rettspraksis. Disse medlemmer merker seg innspillet fra Økokrim, hvor det fremholdes at vilkårene for aktivitetsforbud bør presiseres, og viser til at vilkårene for dette virkemiddelet ble spesifisert og utvidet i svensk rett i juli 2022. Disse medlemmer mener at det er et klart behov for å utrede hvordan vilkårene for forbud mot aktiviteter etter dyrevelferdsloven § 33 kan utvides.

Disse medlemmer mener at det er en utfordring at et aktivitetsforbud forsøkes omgått gjennom overdragelse til nærstående, og viser til at dette også er påpekt og problematisert i meldingen. Disse medlemmer anerkjenner at slike proforma dyrehold medfører at offentlige tilskudd utbetales til dyrehold hvor driften ikke er dyrevelferdsmessig forsvarlig, og at oppfølgingen av disse dyreholdene er ressurskrevende for Mattilsynet. Disse medlemmer mener at medvirkning til lovbrudd også bør kunne medføre forbud mot aktiviteter, og ser derfor at det er behov for å vurdere nærmere hvorvidt dyrevelferdsloven § 33 bør utvides eller presiseres for å inkludere medvirkning til proforma dyrehold.

3.16 Dyrehelsepersonelloven

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at veterinærenes kompetanse og kapasitet er viktig for å ivareta dyrevelferd i behandling og produksjon av dyr. Dyrepleiere spiller en viktig rolle i dette arbeidet, men denne profesjonen er foreløpig lite ivaretatt i lovverket. Dette medlem mener at det trengs endringer i dyrehelsepersonelloven for å tydeliggjøre dyrepleiernes arbeidsoppgaver og bidra til riktig kompetanse på riktig sted.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om endring av dyrehelsepersonelloven som sikrer at:

- dyrepleiernes arbeidsoppgaver defineres og reguleres i tråd med deres utdanning og kompetanse
- det legges til rette for spesialisering og sertifisering for dyrepleiere, for eksempel etter modell fra Sverige

- c. veterinærmedisinske oppgaver skal utføres av kvalifisert personell, inkludert dyrepleiere.»

3.17 Brannvern

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at brannvern kun er nevnt svært kort i meldingen. Brann rammer mange dyrehold hvert år, og det er stadig saker i nyhetene om dyretragedier der et større antall dyr har brent inne. Hovedårsaken til brannene var elektrisk installasjon og utstyr. Disse medlemmer mener at kravet bør gjelde for alle gårder som har dyr i fjøs eller stall. I store anlegg kan det være urealistisk å evakuere et så stort antall dyr. I slike anlegg bør det være krav om sprinkleranlegg.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på en hensiktsmessig måte innføre strengere regelverk for brannvern i landbruket, bl.a. krav om at dyr skal kunne evakueres, eller krav om installasjon av sprinkleranlegg. Regelverket bør gjelde for alle husrom der det holdes dyr.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å øke strafferammen for grove brudd på dyrevelferdsloven samt å øke bøtesatsene for grovt uaktsomme brudd på dyrevelferdsloven.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at dyreeiere som ikke etterkommer pålegg fra Mattilsynet etter alvorlige og gjentatte brudd på dyrevelferdsloven, lettere fratas retten til å drive med husdyrhold.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til opprettelse av et norsk 3R-senter med fast ansatte for å styrke arbeidet med å finne alternativer til bruk av forsøksdyr i Norge.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere å sørge for at Mattilsynet gjennomfører risikobaserte revisjoner med utgangspunkt i forskrift om risikostyring og internkontroll.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen vurdere å sørge for at det etableres tydelige føringer for at Mattilsynet skal rapportere måloppnåelse og resultater av risikobaserte revisjoner.

Forslag fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede en merkeordning for dyrevelferd, herunder vurdere en modell tilsvarende den danske, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering av dette.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen premiere satsing på dyrevelferd ut over minstekravene i lovverket i jordbruksavtalen.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av storfe så snart som mulig, slik at forskriften stiller krav om mosjon for båsdyr utenom beitesesong.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av storfe slik at det stilles krav om bekvem liggeplass for alle okser og hannedyr, tilsvarende kravet som gjelder for kyr under § 22 Oppstalling andre ledd.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av storfe, slik at det stilles krav om utemuligheter for okser i form av luftegård eller lignende.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen gjennomgå forskrift om velferd for hest og gjøre endringer som regulerer eller forbyr avlving av friske unge travhester.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av svin, hhv. § 25 og § 26, slik at arealkravet for svin økes med 50 pst. ved nybygg eller større endringer i eksisterende bygningsmasse i tråd med faglige anbefalinger.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen snarest gjennomgå og endre forskrift om hold av svin for å øke dyrevelferden i svinenæringen, med formål om å innføre økt krav til areal og krav til mykt underlag og bedre miljøberikelse

og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller ved nybygg.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen fastsette en sluttdato for kirurgisk kastrering av gris og fremme forslag om å oppheve § 10 bokstav c i forskrift om hold av svin.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av svin slik at minstekravet til areal i fødebinger settes til 10 m².

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen snarest fastsette en sluttdato for hold av høns i bur.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen snarest fastsette en sluttdato for bruken av hurtigvoksende kyllinghybrider.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 35 a *Dyretetthet* slik at maksimal tillatt tetthet settes til 30 kg/m² i alle paragrafens ledd.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om en sluttdato for tåklipping i slaktekyllingproduksjon.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 25 *Krav til løsdriftssystemer* slik at det stilles krav til at alle nybygg av hus til verpehøns skal bygges med en verandaløsning eller lignende.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot rutinemessig avliving av nyklekkede hanekyllinger.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen snarest endre forskrift om hold av høns og kalkun § 36 *Dyretetthet og klima* slik at kravene til dyretetthet reduseres, og at det innføres krav til vinduer i nybygg for hold av kalkun til kjøttproduksjon.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot innførsel og omsetning av pelsprodukter som stammer fra dyrehold hvor dyrene eller deres avkom utelukkende eller primært holdes for utnyttelse av pel-

sen, når slik innførsel eller omsetning skjer som del av næringsvirksomhet.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen inkludere funksjonskrav i ny forskrift om avl av hund.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen gjøre obligatorisk ID-merking og registrering gjeldende for hunder.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen sikre at ny forskrift om hundeavl inneholder krav om at estimerte avlsverdier for egenskaper (for eksempel med tanke på sykdommer og fysiske funksjoner) brukes både i valg av avlsdyr og som informasjon til valpekjøper. Det bør også settes klare funksjonskrav i forskriften, for eksempel om at hunder som ikke kan puste normalt på grunn av anatomiske utfordringer, ikke skal brukes i avl.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med innføringen av obligatorisk ID-merking for hund, sikre at alle hunder registreres i samme register.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen gjøre obligatorisk ID-merking og registrering gjeldende for katter.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 foreslå økt bevilgning til Mattilsynet for å sikre at det gjennomføres flere tilsyn.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen på en hensiktsmessig måte innføre strengere regelverk for brannvern i landbruket, bl.a. krav om at dyr skal kunne evakueres, eller krav om installasjon av sprinkleranlegg. Regelverket bør gjelde for alle husrom der det holdes dyr.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av storfe slik at båskyr får krav på daglig mosjon, med virkning fra 2026.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen øke beitetilskuddet og premiere melk og kjøtt fra grasføra produksjon.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et beitetilskudd for gris.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen redusere kravet til dyretetthet i løsdriftssystemer for høns til maksimalt seks dyr per m².

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen inkludere dødelighet som parameter i trafikklyssystemet i havbruksnæringen ved å innføre et krav om at dødelighet over 5 pst. skal utløse et krav om redusert produksjon, tilsvarende «rødt lys» i dagens trafikklyssystem.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby lusebehandling som går negativt ut over fiskens velferd.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot rensefisk i fiskeoppdrett gjeldende fra senest 1. januar 2028.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den kommende havbruksmeldingen innføre et forbud mot bruk av rensefisk.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den kommende havbruksmeldingen innføre et forbud mot termisk avlusing.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen utarbeide en forskrift om hold av katt.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen forby kunstig inseminering og sædtapping av kalkun.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen innføre tilskudd til tiltak som gir økt samvær mellom morkua og kalven i melkeproduksjon.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby salg av produksjonsfisk.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan man kan sikre at verdikjeden for mat, og spesielt dagligvarekjedene, kan bidra til å finansiere nødvendige dyrevelferdstiltak i landbruket, som løsdriftskravet for storfe og arealkrav for gris, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen arbeide for å redusere kullstørrelse på gris til et nivå der purka og bonden kan ta vare på alle grisunger.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at alle griser skal ha tilgang til uteareal.

Forslag fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette et dyretilsyn under et næringsnøytralt departement.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om hold av svin slik at kravet til areal ved gruppehold av slaktegris økes med minimum 50 pst. etter en overgangstid på to år.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til endring av dyrehelsepersonelloven som sikrer at:

- dyrepleiernes arbeidsoppgaver defineres og reguleres i tråd med deres utdanning og kompetanse
- det legges til rette for spesialisering og sertifisering for dyrepleiere, for eksempel etter modell fra Sverige
- veterinærmedisinske oppgaver skal utføres av kvalifisert personell, inkludert dyrepleiere.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Komiteens tilråding II fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteens tilråding III og IV fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen endre totalareal i fødebinger for svin slik at det fastsettes til minst 7,5 m² for nybygg.

II

Stortinget ber regjeringen avvikle unntakene om fiksering av svin og avslutte bruken av fiksering senest innen utgangen av 2027.

III

Stortinget ber regjeringen innføre krav om naturlig lys i eksisterende fjørfefjøs og alle nye fjørfefjøs. I eksisterende fjørfefjøs kan LED-lys med dagslysspekter erstatte naturlig lys.

IV

Meld. St. 8 (2024–2025) – Dyrevelferd – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 1. april 2025

Erling Sande

leder

Bengt Rune Strifeldt

ordfører

